W prostocie tkwi siła

Wydanie IV

Muzyka klasyczna DLA BYSTRZAKÓW™

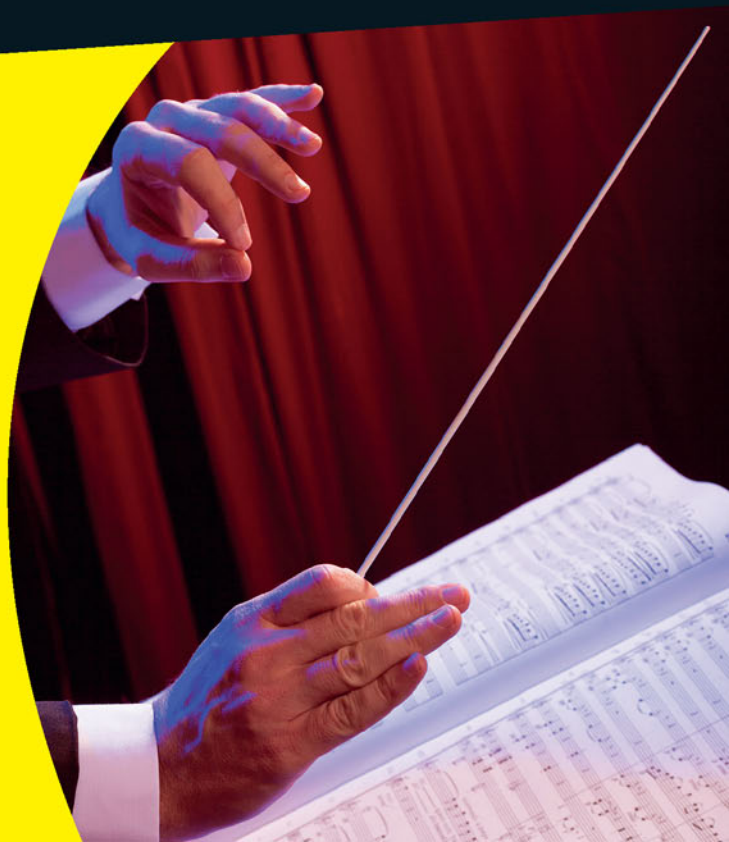

Dowiedz się, jak:

- **odróżnić sonatę od symfonii**
- **słuchać muzyki granej na różnych instrumentach**
- **wygląda praca zawodowego muzyka**

Posłuchaj muzyki online

septem
septem.pl

David Pogue
dyrygent, felietonista „New York Timesa"

Scott Speck
kompozytor, komentator w amerykańskim National Public Radio

Tytuł oryginału: Classical Music For Dummies, Second Edition

Tłumaczenie: Olga Kwiecień

ISBN: 978-83-283-2760-3

Original English language edition Copyright © 2015 by John Wiley & Sons, Inc., Hoboken, New Jersey. All rights reserved including the right of reproduction in whole or in part in any form. This translation published by arrangement with John Wiley & Sons, Inc.

Oryginalne angielskie wydanie Copyright © 2015 by John Wiley & Sons, Inc., Hoboken, New Jersey. Wszelkie prawa, włączając prawo do reprodukcji całości lub części w jakiejkolwiek formie, zarezerwowane. Tłumaczenie opublikowane na mocy porozumienia z John Wiley & Sons, Inc.

Translation copyright © 2016 by Helion S.A.

Wiley, the Wiley Publishing Logo, For Dummies, Dla Bystrzaków, the Dummies Man logo, Dummies.com, Making Everything Easier, and related trade dress are trademarks or registered trademarks of John Wiley & Sons, Inc. and/or its affiliates in the United States and/or other countries. Used by permission.

Wiley, the Wiley Publishing Logo, For Dummies, Dla Bystrzaków, the Dummies Man logo, Dummies.com, Making Everything Easier, i związana z tym szata graficzna są markami handlowymi John Wiley and Sons, Inc. i/lub firm stowarzyszonych w Stanach Zjednoczonych i/lub innych krajach. Wykorzystywane na podstawie licencji.

Wszelkie prawa zastrzeżone. Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiejkolwiek postaci jest zabronione. Wykonywanie kopii metodą kserograficzną, fotograficzną, a także kopiowanie książki na nośniku filmowym, magnetycznym lub innym powoduje naruszenie praw autorskich niniejszej publikacji.

Wszystkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi ich właścicieli.

Autor oraz Wydawnictwo HELION dołożyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie, ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw patentowych lub autorskich. Autor oraz Wydawnictwo HELION nie ponoszą również żadnej odpowiedzialności za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

Pliki z przykładami omawianymi w książce można znaleźć pod adresem:
ftp://ftp.helion.pl/przyklady/muklby.zip

Drogi Czytelniku!
Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres
http://septem.pl/user/opinie/muklby
Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzję.

Wydawnictwo HELION
ul. Kościuszki 1c, 44-100 GLIWICE
tel. 32 231 22 19, 32 230 98 63
e-mail: *septem@septem.pl*
WWW: *http://septem.pl* (księgarnia internetowa, katalog książek)

Printed in Poland.

• Kup książkę
• Poleć książkę
• Oceń książkę

• Księgarnia internetowa
• Lubię to! » Nasza społeczność

Spis treści

O autorach **15**

Podziękowania od autorów **17**

Wstęp **19**

O książce 19
Naiwne założenia 20
Ikony użyte w książce 20
Oprócz książki 21
Co dalej 21

Część I: Zaczynamy przygodę z muzyką klasyczną ... 23

Rozdział 1: Otwieramy muzyczną ostrygę **25**

Czym naprawdę jest muzyka klasyczna? 25
Jak poznać, czy w ogóle to lubisz? 26
Siedem nawyków twórczych kompozytorów 26
Muzyka płynąca z serca 26
Struktura, którą można poczuć 27
Kreatywność i oryginalność 27
Wyraz ludzkich emocji 27
Utrzymywanie uwagi słuchacza 28
Muzyka łatwa do zapamiętania 28
Muzyka, która porusza Cię do głębi 29

Rozdział 2: Cała historia muzyki na 80 stronach **31**

Zrozumienie, skąd się wzięła muzyka klasyczna 31
Śpiewanie przez cały dzień: średniowiecze 32
Chorał gregoriański 32
Mnich imieniem Guido 33
Ofiara spełniona 33
Nowe narodziny: renesans 33
Powstanie madrygału 34
Narodziny opery 35

Kup książkę Poleć książkę

Czas wzruszeń: era baroku 35
Szaleńcze nuty 36
Królowie, księża i inni bogacze 36
Antonio Vivaldi 37
Georg Friedrich Händel 38
Jan Sebastian Bach 40
Zacieśnianie gorsetu: klasycyzm 43
Joseph Haydn 43
Wolfgang Amadeusz Mozart 45
Ludwig van Beethoven: człowiek, który zmienił wszystko 49
Schubert i jego *Lieder* 53
Felix Mendelssohn 55
Zakochać się: beznadziejni romantycy 57
Carl Maria von Weber 57
Hector Berlioz 58
Fryderyk Chopin 61
Robert Schumann 63
Johannes Brahms 65
Supergwiazdy: Paganini i Liszt 67
Liszt idzie w ślady Paganiniego 68
Richard Wagner 69
Strauss i Mahler 70
Cześć dla flagi: nuty narodowe w muzyce klasycznej 73
Bedřich Smetana 74
Antonín Dvořák 75
Zaproszenie do Ameryki 76
Edvard Grieg 77
Jean Sibelius 78
Carl Nielsen 79
Glinka i Potężna Gromadka 80
Piotr Czajkowski 82
Sergiusz Rachmaninow 84
Muzyka poważna w XX w. i później 85
Debussy i Ravel 86
Igor Strawiński 88
Sergiusz Prokofiew 90
Dymitr Szostakowicz 91
Druga Szkoła Wiedeńska 93
Amerykanie 94

Rozdział 3: Jak rozpoznać sonatę? 99

Symfonie 99
Pierwsza część: dziarska i żywa 100
Druga część: powolna i liryczna 101
Trzecia część: taneczna 101
Rozhukany finał 101

Kup książkę Poleć książkę

Sonaty i sonatiny 102
Koncerty 103
Struktura koncertu 103
Kadencja 104
Tańce i suity 105
Serenady i divertimenta 106
Tematy i wariacje 107
Fantazje i rapsodie 108
Poematy symfoniczne 109
Lieder, czyli pieśni 109
Lider w pisaniu *Lieder* 110
Formy pieśni 110
Oratoria i inne utwory dla chóru 111
Opery, operetki i arie 111
Uwertury i preludia 112
Balet i baleriny 112
Kwartety smyczkowe i inne zespoły instrumentów 114
Po co w ogóle komu forma? 115

Część II: Słuchaj! 117

Rozdział 4: Prosty koncertowy przewodnik przetrwania autorstwa Dave'a i Scotta 119

Przygotować się czy nie? 119
Kiedy przybyć na koncert? 120
Czy na *Święto wiosny* mam iść w przepasce na biodra? 120
Poradnik smakosza — co zjeść przed koncertem? 121
Gdzie usiąść i jak zdobyć najlepsze bilety? 122
Klaskać czy nie klaskać? — oto jest pytanie 123
Dlaczego nikt nie klaszcze? 124
Więcej o zwariowanym zwyczaju nieklaskania 124
Kogo zabrać ze sobą i z kim zostawić psa? 125
Na jaki koncert pójść na randkę, a na jaki lepiej nie? 126
Rzut oka na program 127
Typowy format koncertowy 127
I wreszcie muzyka 129
Inny rodzaj programu 130
Rola koncertmistrza 132
Strojenie 132
Obracanie, kręcenie, pchanie i ciągnięcie 132
Wchodzi dyrygent 133
Zrozumienie interpretacji 134
Podział czasu 135
Opis stanowiska 136

Kup książkę Poleć książkę

Rozdział 5: Dla przyjemności słuchania 139

1. Händel: *Muzyka na wodzie*, *Suita* nr 2 139
2. Bach: *Das Wohltemperierte Klavier*, tom II, *Preludium i Fuga C-dur* 140
3. Mozart: *Koncert fortepianowy Es-dur* nr 22, część III 142
4. Beethoven: *V Symfonia*, część I 145
   - Ekspozycja 146
   - Przetworzenie 147
   - Repryza 147
   - Coda 148
5. Brahms: *IV Symfonia*, część III 148
6. Dvořák: *Serenada na smyczki*, część IV 150
7. Czajkowski: *VI Symfonia*, część IV 151
8. Debussy: *La Mer*, *Dialogue du Vent et de la Mer* 153
9. Strawiński: *Święto wiosny — Introdukcja*, *Wiosenne wróżby* i *Zabawa w porywanie* 155
   - *Introdukcja* 156
   - *Wiosenne wróżby i tańce młodzieńców* 156
   - *Zabawa w porywanie* 157

Przerwa: Wyprawa za kulisy 159

- Życie w orkiestrowym bajorku 159
- *What I Did for Love* 160
- Przesłuchanie 160
  - Historia niemal prawdziwa 161
  - Ustawione przesłuchania 162
  - Lista utworów 162
  - Recepta 163
  - Chwytanie szansy 163
  - Nieoczekiwane spotkanie 163
  - Powrót 164
  - Na scenie 165
  - Za zasłoną 165
  - Oczekiwanie 166
  - I po wszystkim 167
- Życie muzyka orkiestrowego, czyli co też dzieje się w pokoju ćwiczeń? 168
- Sprzedaż produktu 169
- Drobnym drukiem 171
- Trudna i niebezpieczna relacja między orkiestrą a jej dyrygentem 172
- Jak ugotować dyrygenta? 172
- Dlaczego mimo wszystko warto zostać zawodowym muzykiem? 173

Kup książkę Poleć książkę

Część III: Podręczny przewodnik po orkiestrze 175

Rozdział 6: Klawisze i spółka 177

Fortepian 177
Spojrzenie w głąb fortepianu 177
Nazywanie nut 178
Znalezienie oktawy 178
Granie na czarnych klawiszach 179
Spojrzenie do środka fortepianu 179
Przyciskanie pedałów 181
Słuchanie fortepianu 181
Klawesyn 182
Barokowy złoty medal 182
Słuchanie klawesynu 184
Organy 184
Przełączanie rejestrów 185
Słuchanie organów 185
Syntezator 186

Rozdział 7: Smyczki i struny 187

Skrzypce 188
Pociągnięcia smyczkiem 188
Strojenie 189
Granie na skrzypcach 189
Wibrująca struna 190
Nieznośna lekkość smyczków 191
Szarpanie strun 191
Słuchanie skrzypiec 192
Inne instrumenty strunowe 193
Altówka 193
Wiolonczela 194
Kontrabas 196
Harfa 197
Gitara 199

Rozdział 8: Instrumenty dęte drewniane 203

Flet poprzeczny 204
Jak wyczarować muzykę z powietrza 204
Słuchanie fletu 205
Flet piccolo 206
Obój 206
Gra na oboju 208
Słuchanie oboju 208
Rożek angielski 209
Klarnet 209
Instrument transponujący 210
Słuchanie klarnetu 211
Saksofon 212
Fagot 213

Kup książkę Poleć książkę

Rozdział 9: Instrumenty dęte blaszane 215
Jak wydobyć dźwięk z instrumentów dętych blaszanych 216
Waltornia (róg) 217
Polowanie na nuty: naturalny róg 217
Dodanie wentyli: współczesny, zdradliwy róg 217
Słuchanie rogu 218
Trąbka 219
Całowanie z języczkiem 220
Tłumiki 220
Słuchanie trąbki 220
Puzon 221
To się musi dać wyciągnąć 222
Słuchanie puzonu 223
Tuba 223
Rozgadane tuby 224
Słuchanie tuby 224
Co wkurza muzyków grających na instrumentach dętych blaszanych 224

Rozdział 10: Największe hity na perkusję 227
Kotły 228
Tremolo, proszę 229
Słuchanie kotłów 229
Wielki bęben 230
Talerze 230
Werbel 231
Ksylofon 231
Inne podobne instrumenty 232
Jeszcze więcej instrumentów, w które warto uderzać 233
Trójkąt 233
Tamburyn 234
Tam-tam i gong 235
Kastaniety 235
Bat (wł. *frusta*) 236
Cowbell (krowi dzwonek) 236
Kołatka 236

Część IV: Spojrzenie w głąb umysłu kompozytora 237

Rozdział 11: Czas na straszliwie trudną teorię muzyki 239
Czuję rytm: silnik muzyki 240
Podział czasu 240
Poczuj rytm 240
Czytanie nut po raz pierwszy 242
Przedłużanie nut 242

Kup książkę Poleć książkę

Skracanie nut 243
Dodanie kropki 244
Egzamin końcowy 245
Zrozumienie wysokości dźwięku: Beethoven przy 5000 obrotów na minutę 245
Mały eksperyment dla dobra ludzkości 246
12 tonów 247
Zapisywanie wysokości tonów 248
W 99,9999% pewna metoda oznaczania tonacji autorstwa Dave'a i Scotta 255
Po co nam tonacje? 256
Skok w interwały 257
Sekunda wielka 257
Tercja wielka 258
Kwarta 259
Kwinta 260
Seksta wielka 260
Septyma wielka 261
Oktawa 261
Różnica między interwałami wielkimi a małymi 262
Sekunda mała 262
Tercja mała 263
Kwinta mała (nie!) — czyli tryton 263
Seksta mała 264
Septyma mała 264
Skala 265
Tworzenie melodii 266
Dwuwymiarowość: harmonia 267
Durowe, molowe i śmolowe akordy 268
Krewni i znajomi: pochód akordów 269
Przyjaciele, cyfry rzymskie, sekwencje akordów 269
Słuchanie starych przebojów 270
Czas teraz wszystko dobrze wymieszać 271
Zdobycie wykształcenia muzycznego 272

Rozdział 12: Jeszcze raz — z uczuciem o dynamice, tempie i orkiestracji 273

Dynamiczne duo: głośno i cicho 274
Kochanie, zmniejszyłem głośnocich 274
Włoskie spinki do włosów 275
Kwestia gustu 276
Tempo 276
Hekelfony i puzony: łatwa orkiestracja 277
Zabawa barwami dźwięku 277
Zapisywanie orkiestracji 277
Kim jest orkiestrator? 278

Kup książkę Poleć książkę

Część V: Dekalogi 281

Rozdział 13: Dziesięć najbardziej rozpowszechnionych błędnych przekonań na temat muzyki klasycznej 283

Muzyka klasyczna jest nudna 283
Muzyka klasyczna jest dla snobów 284
Współczesna muzyka koncertowa jest trudna w odbiorze 284
Teraz już nikt nie pisze muzyki klasycznej 284
Do filharmonii trzeba się odstrzelić jak stróż w Boże Ciało 285
Jeśli nie słyszałeś o zaproszonym soliście, to na pewno nie jest dobry 285
Życie zawodowych muzyków jest usłane różami 286
Najlepsze miejsca są z samego przodu 286
Klaskanie między częściami utworu jest nielegalne, niemoralne i tuczące 286
Muzyka klasyczna nie może zmienić Twojego życia 287

Rozdział 14: Dziesięć muzycznych terminów, których znajomością zaszpanujesz na imprezie 289

Atonalny 290
Kadencja 290
Concerto 290
Kontrapunkt 290
Crescendo 291
Ekspozycja 291
Intonacja 291
Orkiestracja 291
Repertuar 291
Rubato 292
Tempo 292
Jak wykorzystać swoją znajomość tych terminów 292

Rozdział 15: Dziesięć najlepszych dowcipów o muzyce klasycznej 293

Mistrz nad mistrzów 293
Niebiańska orkiestra 293
Sekcja dęta chodzi na randki 294
Śmierć maestro 294
Bezdomny altowiolista 295
Płaczący altowiolista 295
Ściąga dyrygenta 295
Niektórym nie da się pomóc 295
Zemsta muzyków 296
Ostatni dowcip o altowioliście 296

Kup książkę Poleć książkę

Rozdział 16: Dziesięć sposobów, by w Twoim życiu było więcej muzyki 297

Poznaj bliżej swoją orkiestrę 297
Muzyczne wycieczki 298
Zostań groupie — poznaj artystów 298
Darmowe lub tanie nagrania 299
Muzyka w internecie 300
Niekończące się źródło muzyki 300
Słuchaj radia 301
Oglądaj filmy o muzyce klasycznej 301
Ucz się o muzyce klasycznej 302
Sam twórz muzykę 303

Część VI: Dodatki 305

Dodatek A: Jak stworzyć kolekcję muzyki klasycznej 307

Lista 1. Znane i kochane 307
Lista 2. Mniej znane, ale łatwe w odbiorze 308
Lista 3. Średnio przystępne 309
Lista 4. Nieco trudniejsze w odbiorze 310
Lista 5. Prawdziwe wyzwania 311

Dodatek B: Oś czasu muzyki klasycznej 313

Dodatek C: Słowniczek 319

Skorowidz 325

Kup książkę Poleć książkę

Kup książkę Poleć książkę

Rozdział 3

Jak rozpoznać sonatę?

W tym rozdziale:

- Czym naprawdę jest symfonia?
- Od sonat do oratoriów: różne formy muzyczne.
- Czego można oczekiwać po określonej formie muzycznej.
- Dostęp do ścieżek dźwiękowych pod adresem *ftp://ftp.helion.pl/przyklady/muklby.zip*.

Dzisiejsze utwory koncertowe miewają bardzo wymyślne tytuły — kompozytorzy z wcześniejszych epok nie byli pod tym względem aż tak kreatywni. W XVIII w. ze znacznie większym prawdopodobieństwem można było natrafić na kompozycję pod tytułem *I Symfonia* niż *Doktor przeznaczenie robi leczenie kanałowe*. Utwory muzyki klasycznej były w większości nazywane zgodnie z tym, jaką formę muzyczną reprezentowały.

Te kategorie mogą być mylące (a nawet onieśmielające) dla osób, które nie są w nie wprowadzone. Jednak jeśli pokochasz muzykę poważną i będziesz chciał jej słuchać i chodzić na koncerty, to będziesz się z tymi formami spotykał raz za razem, dlatego też postanowiliśmy przedstawić Ci je w tym rozdziale.

Symfonie

Musisz poznać znaczenie słowa *symfonia*, by móc zabłysnąć na kolejnym cocktail party, gdy rzucisz od niechcenia: „Byłem wczoraj na niezłej symfonii". **Symfonia** oznacza utwór muzyczny napisany w określonej formie. Pojęcia *utwór symfoniczny* używa się z kolei na określenie wszelkich kompozycji pisanych na rozbudowaną orkiestrę. Gdy mowa o *orkiestrze symfonicznej*, chodzi o grupę muzyków wykonujących tego typu utwory, takie jak symfonie, uwertury czy koncerty.

Krótka historia symfonii

Symfonia jako forma muzyczna istnieje od ponad 200 lat. Jest to utwór pisany na dużą liczbę instrumentów, składający się zazwyczaj z czterech odrębnych części. Kompozytorzy, pisząc symfonie, popisywali się opanowaniem form muzycznych: dokonanie tego było symbolem określonego statusu. Stąd też symfonia stała się jedną z najbardziej rozpowszechnionych form muzycznych. Niemal każdy kompozytor omawiany w tej książce pisał symfonie. Johannes Brahms napisał ich 4, Ludwig van Beethoven — 9, Wolfgang Amadeusz Mozart — 41, a Joseph Haydn — aż 104 (ale rzadko wychodził z domu).

Kup książkę Poleć książkę

Części symfonii zazwyczaj są odrębne, to znaczy istnieją między nimi krótkie pauzy. Mimo wszystko jednak stanowią całość i w jakiś sposób odnoszą się do siebie wzajemnie. Niemieckie słowo na określenie części symfonii to *Satz*, co oznacza „zdanie". Cztery części symfonii pasują do siebie niczym cztery zdania w tym akapicie.

Z nielicznymi wyjątkami cztery części symfonii skonstruowane są według określonego standardu. Pierwsza część jest szybka i żywa, druga jest wolniejsza i bardziej liryczna, trzecią stanowi energiczny *menuet* (taniec) lub radosne *scherzo* (żart), a czwarta to rozhukany finał. Ten układ części nazywa się *cyklem sonatowym*.

Kompozytorzy i teoretycy muzyki poświęcają też dużo uwagi strukturze *wewnątrz* każdej części, co omawiamy w kolejnych sekcjach.

Pierwsza część: dziarska i żywa

Pierwsza część symfonii zwykle ma strukturę nazywaną *formą sonatową*. Forma sonatowa jest prosta i zrozumienie jej pozwoli Ci w większym stopniu doceniać muzykę klasyczną jako taką. Poniższy fragment stanowi uproszczone omówienie pierwszej części większości klasycznych symfonii.

Pierwsza część formy sonatowej ma dwa muzyczne tematy (czy też *melodie*). Pierwszy jest najczęściej głośny i silny, drugi — cichy i liryczny. Czasami mówi się o nich jako o tematach *męskim* i *żeńskim* (tak, wszystko to zostało wymyślone na długo przed polityczną poprawnością). Możesz też porównać je do żelaza i jedwabiu, *yang* i *yin* albo jalapeño i żelków owocowych. Tak czy siak, stanowią one podstawę konstrukcji tej części formy sonatowej.

- ✓ Na samym początku pierwszej części słychać silny pierwszy temat, potem po krótkiej, interesującej zabawie harmonią wchodzi drugi temat. Celem tej części jest przedstawienie czy też wprowadzenie dwóch tematów, stąd też ten element pierwszej części formy sonatowej nazywa się *ekspozycją*.
- ✓ Następnie kompozytor rozwija obydwa tematy, zmieniając je i tworząc interesujące muzyczne odwołania. Logiczne zatem, że tę część nazywa się *przetworzeniem*.
- ✓ I wreszcie, główne idee zostają ponownie wprowadzone w tej samej kolejności co na początku: najpierw silny, dominujący pierwszy temat, a potem cichszy i bardziej liryczny drugi. Kompozytor przypomina je w nieco zmienionej, lecz wciąż rozpoznawalnej formie. Tę część nazywa się *repryzą* lub *rekapitulacją.*

Zaryzykujmy tu powtórzenie, przedstawiając strukturę pierwszej części w najbardziej uproszczonej formie:

EKSPOZYCJA — PRZETWORZENIE — REPRYZA

Forma sonatowa zawsze ma taką konstrukcję. Niemal wszystkie symfonie, kwartety smyczkowe i sonaty Haydna, Mozarta, Beethovena oraz niezliczonych innych kompozytorów (zerknij do rozdziału 2., by poczytać o tych wszystkich staruszkach) zaczynają się od części w formie sonatowej. Idealnym przykładem jest pierwsza część *V Symfonii* Beethovena, której możesz wysłuchać, wybierając ścieżkę 4. pobraną pod adresem *ftp://ftp.helion.pl/przyklady/muklby.zip*.

Kup książkę Poleć książkę

Druga część: powolna i liryczna

Wróćmy do naszej symfonii: po żywej i energicznej pierwszej części czas na relaks. Druga część jest zazwyczaj powolna i liryczna, ze śpiewnym, melodyjnym tematem (daje to szansę kompozytorowi na wykazanie się umiejętnością tworzenia melodii). Nie ma tu żadnej walki płci w liniach melodycznych, a struktura tej części jest swobodniejsza niż pierwszej. Nic tylko usiąść i się zasłuchać.

Trzecia część: taneczna

Trzecia część symfonii ma charakter taneczny — albo oparta jest na *menuecie* (dawnym tańcu dworskim), albo ma formę *scherza* (dosłownie „żart"; jest to szybka, lekka melodia). Trzecia część zwykle utrzymana jest w metrum 3/4, to znaczy każdy takt zawiera trzy ćwierćnuty (policz głośno: RAZ — dwa — trzy, RAZ — dwa — trzy, a posłużysz się tym metrum). W twórczości ojca formy symfonicznej, Josepha Haydna (1732 – 1809), menuet stał się standardowym elementem symfonii. Posłuchaj trzeciej części dowolnej (od nr. 31 do 104) symfonii Haydna.

Trzecia część zwykle składa się z trzech sekcji. Najpierw możemy usłyszeć menuet lub *scherzo*, następnie kontrastującą z nim sekcję (często na mniejszy zestaw instrumentów), tak zwane *trio*. Na koniec powraca menuet lub *scherzo*.

Cała trzecia część brzmi zatem następująco:

MENUET — TRIO — MENUET

lub

SCHERZO — TRIO — SCHERZO

Gdy następnym razem będziesz słuchał symfonii, spróbuj wyróżnić te trzy elementy w jej trzeciej części. Na pewno Ci się uda.

Rozhukany finał

Teraz czas na rozhukany finał. Zwykle ostatnia część jest szybka i wściekła, co pozwala zademonstrować wirtuozerię orkiestry. Finał klasycznej symfonii ma też najczęściej lekki charakter, to znaczy nie cechuje go szczególna głębia emocjonalna. Chodzi tu bardziej o świetną zabawę. Ale poczekaj — to jeszcze nie wszystko. Bardzo często ta ostatnia część ma formę *ronda*. Tak, ostatnia część symfonii ma swoją własną strukturę.

W rondzie słyszysz jeden uroczy temat, który powraca raz po raz, grany na przemian z czymś kontrastującym. Oto przykład ronda w formie pisemnej:

Nie będę podnosił podatków.

Mam charakter.

Nie będę podnosił podatków.

Rozprawię się z przestępczością.

Kup książkę Poleć książkę

Nie będę podnosił podatków.

Sprawię, że wszystko będzie tak jak dawniej, to znaczy o wiele lepiej niż teraz.

Nie będę podnosił podatków.

Jeśli „Nie będę podnosił podatków" nazwiemy tematem A, a pozostałe tematy nazwiemy B, C i D, to możemy opisać formę ronda następująco:

A-B-A-C-A-D-A

Powtarzający się temat nazywamy refrenem, a rozdzielające go fragmenty to kuplety.

Doskonałym przykładem ronda jest finał *Koncertu fortepianowego Es-dur* nr 22 Mozarta, którego możesz wysłuchać, wybierając ścieżkę 3. pobraną pod adresem *ftp://ftp.helion.pl/przyklady/muklby.zip*.

Sonaty i sonatiny

Sonata opiera się na podobnym układzie części (zwanym *cyklem sonatowym*), co symfonia, jest jednak skomponowana na znacznie mniej instrumentów— jeden lub dwa. Kompozytorzy napisali setki sonat na fortepian solo i niezliczoną ilość sonat na fortepian plus jeden dodatkowy instrument (skrzypce, flet, klarnet, róg — czego dusza zapragnie).

Słowo *sonata* wywodzi się od łacińskiego słowa oznaczającego „brzmienie". Utwór ten ma na celu pokazanie możliwości dźwiękowych instrumentu. Jednak sonata, szczególnie jej pierwsza część, pisana jest w sztywnej, ustalonej formie. Sekwencja kolejnych elementów w pierwszej części sonaty jest tak utrwalona, że znalazło to nawet odbicie w nazwie *forma sonatowa.* Hej, już ją przecież znasz! Jak mówiliśmy wcześniej, pierwsza część symfonii najczęściej pisana jest w formie sonatowej.

A czym jest *sonatina*? W swoich muzycznych podróżach zapewne zetkniesz się z tym terminem. **Sonatina** to nic innego jak sonata na mniejszą skalę (dobrze wiedzieć, że końcówka *-ino* lub *-ina* oznacza „mały". Tak samo jak *concertino* to „mały koncert", *koszulina* — „mała koszulka", *psina* — „mały piesek", *sonatina* oznacza „małą sonatę"). Sonatina jest mała pod wieloma względami. Może mieć mniej części niż sonata, na przykład tylko dwie. Każda z nich jest też krótka. W pierwszej części zwykle brakuje przetworzenia, a rekapitulacja następuje szybko.

Sonatiny zazwyczaj są łatwiejsze do zagrania niż sonaty. Często komponowane były dla początkujących lub średnio zaawansowanych muzyków i stanowią coś w rodzaju rowerka z bocznymi kółkami. Gdyby MTV puszczało muzykę klasyczną, to na pewno byłyby to sonatiny — sonaty w lekkiej formie.

Kup książkę Poleć książkę

Koncerty

Koncert (z włoskiego *concerto*) oznacza zarówno występ muzyczny, jak i określoną formę muzyczną, w której solista (często pochodzący z Nowego Jorku i zarabiający astronomiczne sumy) stoi lub siedzi w przedniej części sceny i gra, podczas gdy orkiestra mu towarzyszy. Solista jest niczym główny bohater lub primadonna. Nie musi nawet patrzeć na dyrygenta — to dyrygent dostosowuje się *do niego*.

W większości wspaniałych koncertów orkiestra nie poprzestaje na cichym akompaniowaniu soliście, lecz odgrywa równą mu rolę, prowadząc z głównym bohaterem koncertu nieustający dialog lub swego rodzaju muzyczny pojedynek. Trzecia ścieżka, dostępna pod adresem *ftp://ftp.helion.pl/przyklady/muklby.zip*, jest częścią jednego z najwspanialszych koncertów na świecie: *Koncertu fortepianowego Es-dur* nr 22 W.A. Mozarta.

Czasami (jak we wspaniałych koncertach duńskiego kompozytora Carla Nielsena, który żył w latach 1865 – 1931) jeden z członków orkiestry jest wręcz *przeciwnikiem* i wydaje się spierać z tym, co ma do powiedzenia solista. Oczywiście ta kłótnia prowadzona jest za pośrednictwem muzycznych środków wyrazu — chociaż naszym zdaniem frekwencja na koncertach poprawiłaby się, gdyby doszło do *prawdziwej* kłótni: „Co? Ty to nazywasz melodią? Wynocha ze sceny, ty dyletancie!".

Koncerty są świetną sprawą dla publiczności. Jeśli jeszcze żadnego nie słyszałeś, to czeka Cię prawdziwa przyjemność. Wielu miłośników muzyki poważnej chodzi do filharmonii *głównie* ze względu na koncerty: przychodzą, by posłuchać znanego, wspaniałego solisty, podziwiać jego niezwykłą technikę i dać się zwalić z nóg jego muzycznej pasji (no i oczywiście po to, by ocenić, jak był ubrany).

Z tego względu soliści są sowicie wynagradzani — czasami nawet od 50 do 100 tysięcy dolarów za *jeden* występ. Orkiestry płacą, ponieważ wiedzą, że to dobra inwestycja — znane nazwisko przyciąga melomanów, jest świetną reklamą filharmonii, a występ z wybitnym solistą zwiększa prestiż danej orkiestry.

Jeśli wybierasz się do filharmonii i w programie znajduje się też koncert, postaraj się wykupić miejsce odrobinę na lewo od środka. Solista niemal zawsze stoi lub siedzi po lewej stronie dyrygenta. Jeśli to koncert fortepianowy, możesz usiąść jeszcze dalej na lewo (nawet na samym skraju). Fortepian zawsze jest usytuowany w taki sposób, że klawiatura znajduje się z lewej strony sceny. Dzięki temu będziesz mógł obserwować dłonie pianisty (jednak unikaj miejsca pośrodku pierwszego rzędu, bo fortepian zasłoni Ci *wszystko* inne).

Struktura koncertu

Przeciętny koncert trwa około 30 minut. Większość koncertów składa się z trzech części — to znaczy trzech odrębnych fragmentów, rozdzielonych pauzami. Dla większości kompozytorów muzyki klasycznej w dawnych czasach koncert musiał mieć trzy części, tak samo jak większość hollywoodzkich filmów trwa dwie godziny, większość sztuk na Broadwayu ma dwa akty, limeryki mają pięć linijek, piosenki rockowe trwają około trzech minut, a kolor włosów Lady Gagi zmienia się równo co sześć tygodni.

Kup książkę Poleć książkę

W większości przypadków trzy części koncertu są zgodne ze schematem: SZYBKO — WOLNO — SZYBKO. Ten schemat, obecny od wieków w muzyce różnego rodzaju (a także w fabułach filmowych), szczególnie dobrze sprawdza się w koncertach, pozwalając soliście popisać się niewiarygodną techniką w pierwszej i trzeciej części, a zarazem wprowadzić publiczność w bardziej intymny i wzruszający świat w części środkowej.

Soliści niemal zawsze grają z pamięci w odróżnieniu od muzyków w orkiestrze, którzy czytają z nut, lub od dyrygenta, który zazwyczaj ma wielką, grubą partyturę. Jest to pozostałość z czasów wielkich wirtuozów, takich jak Ferenc Liszt (1811 – 1886), którzy w swojej epoce byli niczym gwiazdy rockowe. Publiczność oczekuje gwiazdy, a gwiazdy nie zawracają sobie głowy nutami.

Tymczasem orkiestra ciągnie się za solistą niczym pociąg po torach, nie mogąc zejść z ustalonego szlaku zapisu nutowego. Innymi słowy, solista *nie może* się pomylić. Czasami jednak to się zdarza i rezultat bywa koszmarny. Dyrygent i orkiestra muszą zareagować w mgnieniu oka. Jeśli solista przeoczy trzy strony zapisu nutowego — co jest możliwe, ponieważ określone motywy z początku utworu są powtarzane na końcu — dyrygent musi się natychmiast domyślić, do którego fragmentu przeskoczył solista i *w jakiś sposób* zasygnalizować orkiestrze, gdzie ma się znowu włączyć.

Jeśli dyrygent i orkiestra są w stanie zareagować szybko, publiczność może nawet nie zauważyć błędu. Czasem jednak orkiestra i solista nie mogą się zgrać przez minutę lub dłużej. Niekiedy dyrygent musi się uciec do rozpaczliwych sposobów, by poinformować orkiestrę, co zrobił solista. Jeśli kiedykolwiek będziesz słuchał koncertu i usłyszysz, jak dyrygent krzyczy: „Przejdźcie do litery F!", to będziesz wiedział, co się wydarzyło.

Kadencja

Pod koniec pierwszej (rzadziej drugiej lub trzeciej) części koncertu następuje moment, w którym wszystko wydaje się zatrzymywać — poza solistą, który na kilka chwil daje się ponieść fantazji (może to trwać od dziesięciu sekund do pięciu minut). To *nie* błąd, lecz tak zwana **kadencja**; moment, który kompozytor przeznaczył na popis solisty.

Słowo to wywodzi się od włoskiego *cadenza* (czego nie należy mylić z *credenza*, czyli „kredensem"). Kadencja to zakończenie progresji akordów, jednak w koncercie instrumentalnym nazwa ta oznacza popisową partię, którą solista wykonuje bez towarzyszenia orkiestry.

Jednak pod koniec pierwszej części koncertu, zanim zabrzmi ostatni akord lub akordy, wszystko milknie i solista może wykonać swój popis (posłuchaj tego na ścieżce 3. — *ftp://ftp.helion.pl/przyklady/muklby.zip*). Zaczyna się od 8:50 — usłyszysz piękną, krótką kadencję w *Koncercie fortepianowym Es-dur* nr 22 Mozarta. Jeśli solista dobrze to rozegra, może wytworzyć u publiczności nastrój oczekiwania niczym ktoś, kto przygotowuje się do kichnięcia, mówiąc: „A… aaa… AAAA…", tak że wszyscy czekają, aż wreszcie padnie: *PSIK!*.

Po zakończonym popisie solisty orkiestra gra fragment kończący tę część. To naprawdę wspaniałe.

Kup książkę Poleć książkę

W dawnych czasach soliści improwizowali swoje kadencje. Wielcy kompozytorzy, którzy zwykle bywali też wybitnymi wykonawcami, szczycili się umiejętnością tego typu improwizacji. Inni kompozytorzy, między innymi Beethoven, zapisywali tę partię solisty. Obecnie większość solistów gra kadencje skomponowane i zapisane przez kogoś innego. Tak czy siak, kadencja powinna *brzmieć, jakby była improwizowana*. Jeśli masz wrażenie, że solista wymyśla na bieżąco to, co gra, znaczy to, że robi to dobrze.

Niemal każda kadencja kończy się *trylem*. Tryl to szybkie naprzemienne granie dźwięków, które znajdują się obok siebie. Spróbuj — to łatwe i fajne!

1. **Zaśpiewaj dowolny dźwięk.**
2. **Teraz zaśpiewaj dźwięk tuż powyżej.**
3. **Powtarzaj kroki 1. i 2. coraz szybciej i szybciej.**

   To właśnie jest tryl.

Jeszcze łatwiej zagrać go na instrumencie. Kiedyś tryl stanowił sygnał ze strony improwizującego solisty, że kończy swoją popisową kadencję. Był to znak dla orkiestry i dyrygenta, by się obudzili, odłożyli na bok czasopisma, które czytali, i przygotowali się do zagrania finałowych akordów. Pod koniec trylu solista i dyrygent patrzą na siebie nawzajem, oddychają razem i razem grają te ostatnie nuty.

Tańce i suity

Jak wyjaśniliśmy w rozdziale 2., pierwotnie muzyka była pisana głównie z myślą o śpiewie (na przykład w kościele) lub tańcu. W dawnych czasach rzadko pisano muzykę, która nie miała żadnej funkcji użytkowej, i niemal nie zdarzało się, by słuchano jej w takim skupieniu, jak ma to miejsce dziś na koncertach.

Jeśli pójdziesz na koncert i wysłuchasz menueta, to posłuchasz jednej z form, która pierwotnie była przeznaczona wyłącznie do tańca. W dawnych czasach ludzie jedynie *słuchający* muzyki byli tymi, którzy po prostu nie mieli nikogo do pary i musieli podpierać ściany.

Jednak gdy zaczęła się rozwijać muzyka koncertowa, kompozytorzy czerpali z tego, co znali najlepiej. I tak, określone rytmy, zmiany harmonii i pewne struktury muzyczne — pierwotnie wykształcone z myślą jedynie o tańcu — trafiły do muzyki, która była przeznaczona wyłącznie do słuchania. Jak na ironię dzisiaj nikt nie wstaje podczas koncertu i nie zaczyna tańczyć, gdy rozbrzmiewają dźwięki menueta.

Znaczna część muzyki klasycznej, której możesz obecnie słuchać, zalicza się do tej kategorii: została skomponowana w formie przeznaczonej pierwotnie do tańca.

Jeśli słuchasz takiego utworu, to prawdopodobnie można o nim powiedzieć kilka rzeczy:

- ✓ **Ma stały rytm.** W końcu kto potrafiłby tańczyć do zmiennego rytmu? Nawet w 500 r. p.e.d (przed erą disco) ludzie potrzebowali dobrego bitu.

- ✓ **Muzyka przeważnie jest powtarzalna.** Oznacza to, że nie rozwija się zanadto — muzyczne pomysły, które słyszysz, powtarzają się raz po raz. Nic się w tej dziedzinie specjalnie nie zmieniło; pomyśl o takich kawałkach jak *That's the Way (I Like It)*, *Let's Get Physical* albo *Hey Jude*.
- ✓ **Tytuł brzmi jak nazwa tańca**, na przykład *Walc* albo *Mambo*.

Suita to cykl tańców zgrupowanych razem. Nazwa *suita* wywodzi się od słowa oznaczającego „następstwo" i odnosi się do sekwencji, w której rzeczy następują jedna po drugiej (tak jakbyśmy przechodzili z pomieszczenia do pomieszczenia).

W dawnych czasach (na przykład w baroku — początek XVII w. do połowy XVIII w.) muzyczna suita składała się niemal wyłącznie z tańców, a kolejne części nosiły nazwy pochodzące od tańców, które reprezentowały, jak na przykład *allemande*, *gavotte*, *bourrée*, *menuet*, *rigaudon*, *sarabande*, *gigue* czy *courante*. Nawet jeśli brzmi to jak spis członków francuskiego parlamentu, tak naprawdę były to dworskie tańce europejskiej arystokracji.

Pierwsza ścieżka dostępna pod adresem *ftp://ftp.helion.pl/przyklady/muklby.zip* zawiera cieszącą się niezmiennie popularnością *Muzykę na wodzie* Händla, która właśnie jest barokową suitą. Jeśli się jej przysłuchasz, to zrozumiesz, co mieliśmy na myśli, pisząc o stałym rytmie i tanecznym brzmieniu.

W ubiegłym wieku słowo *suita* w ogóle zaczęło oznaczać cykl części zebranych razem, na przykład suita z *Carmen* składa się z różnych melodii i interludiów z opery *Carmen* francuskiego kompozytora Georges'a Bizeta (1838 – 1875). Możesz też znaleźć suity z *Dziadka do orzechów*, *West Side Story*, *Gwiezdnych wojen* i filmu *Shaft* (prawdopodobnie).

Serenady i divertimenta

Gdyby cokolwiek mogło być dla poważnego kompozytora muzyki poważnej bardziej dołujące niż zaklasyfikowanie jego utworów jako wspaniałej muzyki tylko do tańca, to z pewnością byłby to fakt, że jego utwory zostały zaliczone w poczet wspaniałej muzyki, której *w ogóle* nikt nie słucha. To jednak właśnie musieli znosić kompozytorzy, którzy pisali **serenady** i **divertimenta**. Te utwory stanowiły pierwotny muzak, czyli muzykę do kotleta.

Wyobraź sobie, że król Fryderyk potrzebował jakiejś muzyki, która brzęczałaby w tle podczas wydawanej przez niego kolacyjki dla grupy bliskich przyjaciół. Nie mógł wszak wrzucić płyty CD do odtwarzacza. A zatem miał w tym celu zespół grających dla niego muzyków. Byli przez niego zatrudnieni na pełen etat i grali w tle przez cały dzień. Od czasu do czasu przychodziło im zagrać formalny koncert, jednak w gruncie rzeczy nawet wtedy byli tylko dodatkiem do jakiegoś istotniejszego wydarzenia. Kompozytorzy z kolei byli zatrudniani, by pisać serenady i divertimenta, które miały być grane przez te zespoły.

Jak możesz się domyślać, typowa serenada lub divertimento składały się z kilku części (zazwyczaj pięciu lub więcej). W końcu gdy jesz obiad, nie chcesz słuchać czegoś zbyt złożonego. Nie masz ochoty na głębokie, pełne namiętności, szarpiące nerwy utwory. A przynajmniej nie przed deserem.

Kup książkę Poleć książkę

Serenady pisano na instrumenty dęte drewniane i blaszane, instrumenty smyczkowe i różne ich kombinacje. Kompozytorzy dobierali instrumenty do okazji. Kwartet smyczkowy, przykładowo, lepiej nadawał się do grania w jadalni niż zespół złożony z trąbek i bębnów. Z drugiej strony w ciepły letni wieczór na zewnątrz lepiej wypadał zespół złożony z instrumentów dętych.

Większość serenad i divertiment trwa od 20 do 30 minut. Niektóre serenady (na przykład przepiękna Mozartowska *Serenada Haffnerowska*) trwają niemal godzinę i świetnie nadają się na spokojny wieczór spędzany na zewnątrz. Inne trwają ledwie kwadrans, w sam raz potrzebny na zjedzenie dużego WieśMaca.

Posłuchaj ścieżki 3. (*ftp://ftp.helion.pl/przyklady/muklby.zip*) — jeden moment w utworze (4:16) może Ci dać dobre pojęcie o tym, jak brzmią serenady Mozarta. Pośrodku finału swojego *Koncertu fortepianowego Es-dur* nr 22 Mozart wprowadził oazę spokoju, naśladując dźwięki serenady na instrumenty dęte drewniane.

Gdy będziesz słuchać serenady lub divertimenta podczas koncertu, pamiętaj, w jakiej atmosferze utwory te były pierwotnie wykonywane. Spróbuj sobie wyobrazić tę scenę: grupa ludzi nad brzegiem rzeki, na wieki przed wynalezieniem telefonów komórkowych lub Facebooka, pogrążona w uprzejmej rozmowie, być może skubiąca od niechcenia przystawki lub kanapeczki z tą niebiańską muzyką rozbrzmiewającą w tle.

Tematy i wariacje

Temat muzyczny to nic innego jak melodia pojawiająca się na początku utworu. Po wprowadzeniu tematu muzycznego kompozytor powraca do niego raz po raz, za każdym razem odrobinę go zmieniając. Jedna wariacja może zmieniać harmonię tematu, inna — rytm, jeszcze inna może zmieniać melodię poprzez wprowadzenie dużej liczby ozdobników. Jednak słysząc wariację, jesteś na ogół w stanie rozpoznać w niej pierwotny temat.

Oto przykład tematu z wariacjami. Gdy zrozumiesz, jak to działa, będziesz mógł zrozumieć jedną z najpowszechniejszych form muzycznych.

Okoń.

Okoń w sosie musztardowym.

Okoń z ciecierzycą.

Okoń z malinowym sosem winegret w piankowej glazurze ziołowej.

Bardzo przyjemne dla ucha wariacje można usłyszeć w drugiej części *Symfonii G-dur* nr 94 *„Niespodzianka"* Josepha Haydna. Zaczyna się od prostego (niemal zbyt prostego) tematu, reszta tej części składa się z jednej wariacji za drugą. Joseph Haydn skomponował też melodię, którą późniejszy kompozytor wykorzystał jako kanwę dla własnych wariacji. *Wariacje na temat Haydna* Johannesa Brahmsa są jednym z najbardziej mistrzowskich arcydzieł tego gatunku.

Kup książkę Poleć książkę

Fantazje i rapsodie

W dawnych czasach kompozytorzy musieli swoje utwory zmieścić w określonych ramach formalnych: na przykład sonaty lub ronda. Te formy były sztywne, ustalone i uważane niemal za święte. Jeśli kompozytorzy zapragnęli, by ich wyobraźnia zaszalała, to mieli tylko jedną możliwość: pisać w ramach formy, która z nich wszystkich była najbardziej swobodna — a więc **fantazji**.

Ze względu na to, że kompozycja nosiła miano *fantazji* (czyli w sumie „wyobraźni"), kompozytor mógł wyzwolić się z typowych ograniczeń formy muzycznej. Nie można go było oskarżyć o złamanie świętych zasad muzycznej konstrukcji, ponieważ fantazja ich nie miała.

W typowej fantazji kompozytor wprowadza temat na samym początku utworu lub bardzo blisko jego początku. Pozostała część utworu to niejako rozważania na ten temat, które prowadzą kompozytora, gdzie go oczy poniosą. Ralph Vaughan Williams (1872 – 1958) wykorzystał na przykład angielską piosenkę ludową *Greensleeves* jako początek i zakończenie swojego krótkiego, pełnego zachwytu utworu *Fantasia on Greensleeves*.

Fantazje zazwyczaj zawierają dużo małych nut w pozornie swobodnym rytmie. Po tym, jak zostanie wprowadzony temat, jakiś solowy instrument daje się ponieść wodzom fantazji, wędrując w górę i w dół skali w zapierającym dech w piersiach tempie. Jeden z największych kompozytorów wszech czasów, Jan Sebastian Bach (1685 – 1750), który był też znakomitym organistą, napisał kilka fantazji na organy, które to utwory wymagały od grającego błyskawicznego poruszania się po całej klawiaturze instrumentu.

Tak naprawdę większość fantazji nie jest *zupełnie* pozbawiona formy: po prostu nie jest ona aż tak sztywna jak w przypadku innych utworów. Ze względu na to, że większość wielkich kompozytorów poświęca lata na studiowanie i pisanie bardzo sztywnych ćwiczeń kompozycyjnych, tylko nieliczni z nich potrafią odrzucić całkowicie tę dyscyplinę formalną. *Fantazja chóralna* op. 80 Beethovena jest na przykład swobodna, niemniej jednak logicznie skonstruowana. Pierwsza część jego słynnej *Sonaty księżycowej* nosi zaś podtytuł *Quasi una fantasia* — „na kształt fantazji".

Rapsodia przypomina fantazję pod względem swobodnej konstrukcji. Większość rapsodii wywodzi się z późnego romantyzmu (od połowy XIX w. do początku XX w.). Słynny pianista Ferenc Liszt napisał kilkanaście *Rapsodii węgierskich* na fortepian (obecnie można je też często usłyszeć w aranżacji na orkiestrę). W utworach tych Liszt wychodzi od prostych, węgierskich tematów i przekształca je w wirtuozerskie tornado dźwięków. Jeśli jesteś miłośnikiem klasycznego rocka, to utwór *Bohemian Rhapsody* zespołu Queen, wykorzystany w filmie *Świat Wayne'a*, jest w rzeczy samej autentyczną rapsodią — swobodnym pod względem formalnym nagromadzeniem różnych muzycznych pomysłów i idei.

Kup książkę Poleć książkę

Poematy symfoniczne

Podobnie jak fantazja czy rapsodia, także **poemat symfoniczny** nie ma sztywnej, ustalonej struktury. Jednak przyświeca mu konkretny cel: ma za pomocą dźwięków orkiestry opowiadać o czymś, przytaczać jakąś historię.

Większość muzyków zgadza się z tym, że największym kompozytorem poematów symfonicznych był Richard Strauss (1864 – 1949). Oprócz oper Strauss pisał głównie właśnie poematy symfoniczne, a do największych z nich zaliczają się: *Don Kichot*, *Ucieszne figle Dyla Sowizdrzała*, *Życie bohatera*, *Tako rzecze Zaratustra* oraz *Śmierć i przemienienie*. Więcej o Straussie i jego poematach symfonicznych możesz przeczytać w rozdziale 2.

Wielu innych kompozytorów próbowało swoich sił w poematach symfonicznych — jeśli ten gatunek fascynuje Cię, posłuchaj cyklu sześciu poematów Bedřicha Smetany zatytułowanych *Moja ojczyzna*; *Czterech legend z Kalevali* Jeana Sibeliusa (wraz z *Łabędziem z Tuoneli*); poematów Liszta: *Preludia*, *Mazepa* i *Prometeusz*; *Romeo i Julii*, *Hamleta* i *Franceski da Rimini* Czajkowskiego oraz *Orkney Wedding with Sunrise* Petera Maxwella Daviesa.

Jednym z najpiękniejszych przykładów poematu symfonicznego jest *La Mer* (*Morze*) Claude'a Debussy'ego, który to utwór opisuje za pomocą muzycznych dźwięków dzień z życia wzburzonego morza. Jednej części tego porywającego utworu możesz posłuchać na 8. ścieżce pobranej pod adresem *ftp://ftp.helion.pl/przyklady/muklby.zip*.

Ze względu na to, że poematy symfoniczne opowiadają pewną historię, są przyjemne do słuchania. Jeśli masz w ręku program (a nawet jeśli nie masz), możesz sobie wyobrażać różne sceny ilustrujące muzykę. Na swój sposób poematy symfoniczne są niczym film muzyczny bez obrazu. Słynna ścieżka dźwiękowa Johna Williamsa do *Gwiezdnych wojen* jest tak naprawdę poematem symfonicznym, który wiele zawdzięcza muzyce Straussa.

Lieder, czyli pieśni

W języku niemieckim słowo *Lied* oznacza „pieśń", *Lieder* zaś — „pieśni". W XIX w. **pieśni** stały się bardzo popularne, szczególnie na prywatnych koncertach salonowych.

(**Uwaga na terminologię:** gdy mowa o muzyce klasycznej, słowo *salon* nie oznacza salonu fryzjerskiego ani kosmetycznego, lecz „pokój dzienny sławnych i bogatych sprzed paru setek lat").

Pieśni często były oparte na słynnych wierszach, na przykład utworach Johanna Wolfganga Goethego. W tym okresie żyło wielu wybitnych niemieckich poetów, tak więc nie powinieneś się dziwić, że nie brakowało wśród nich kompozytorów pieśni.

W kolejnych sekcjach możesz przeczytać o najsłynniejszych kompozytorach pieśni i poznać budowę ich pięknych dzieł.

Kup książkę Poleć książkę

Lider w pisaniu Lieder

Najsłynniejszym kompozytorem pieśni był Franz Schubert (1797 – 1828). Mimo że jest autorem symfonii *Niedokończona*, nie miał najmniejszych problemów z ukończeniem ponad 600 pieśni. Już od osiemnastego roku życia komponował pieśni o wspaniałej głębi i pełne namiętności, jak na przykład *Erlkönig* (*Król olch*), będącą ściskającą serce opowieścią o małym chłopcu galopującym przez las w ramionach ojca i wyobrażającym sobie (jak się okazuje, słusznie), że zostanie porwany przez króla olch.

Schubert zebrał wiele swoich pieśni w cykle (uporządkowane tematycznie), takie jak *Podróż zimowa* i *Łabędzi śpiew*. Cykle pieśni oparte są zazwyczaj na cyklach wierszy — to znaczy kompozytor bierze na warsztat cykl powiązanych utworów literackich i pisze do nich muzykę.

To, co czyni Schuberta tak wspaniałym kompozytorem pieśni, jest to, że wydawał się mieć niekończącą się wenę twórczą, jeśli chodzi o *melodię*. Ludzie nigdy nie narzekali, że nie są w stanie zanucić jego utworów.

Robert Schumann (1810 – 1856), Hugo Wolf (1860 – 1903) i Gustav Mahler (1860 – 1911) również byli wielkimi niemieckimi romantycznymi kompozytorami pieśni. Niewątpliwie znajdowali się pod wpływem kunsztu Schuberta — wszyscy byli jego naśladowcami, a on był ich *Liederem*.

Formy pieśni

Pieśni mogą mieć różne formy. Jednak aby sprawę uprościć, możemy powiedzieć, że mogą być albo *zwrotkowe*, albo *przekomponowane*.

- ✓ *Zwrotki* w pieśniach odpowiadają zwrotkom w dzisiejszych popularnych piosenkach. Każda zwrotka wiersza śpiewana jest do tej samej melodii. Możesz znaleźć tysiące przykładów tego typu pieśni w dzisiejszej muzyce. Niemal każda piosenka rockowa, którą możesz usłyszeć w radiu, składa się z kilku zwrotek.
- ✓ *Pieśni przekomponowane* oznaczają, że muzyka cały czas się zmienia, by przez cały utwór podążać za słowami, i nie musi się w żadnym miejscu powtarzać. *Król olch* Schuberta, *Bohemian Rhapsody* zespołu Queen oraz piosenka *My Boy Bill* z musicalu *Carousel* są doskonałymi przykładami pieśni przekomponowanych.

Jeśli miałbyś ochotę posłuchać pieśni na żywo, to warto, żebyś się zainteresował lokalną szkołą lub akademią muzyczną: często uczniowie i studenci, by ukończyć naukę, muszą dać recital pieśni — zwykle są to naprawdę znakomite wykonania, na które niestety nie przychodzi zbyt wielu ludzi.

Kup książkę Poleć książkę

Oratoria i inne utwory dla chóru

Większość muzyki omawianej przez nas w tej książce to muzyka instrumentalna — to znaczy nie ma w niej miejsca dla *śpiewaków*. Jednak nie wykonalibyśmy swojej pracy dobrze, gdybyśmy nie wspomnieli o *oratoriach*. To utwory głównie religijne, a niektóre z nich zaliczają się do najpiękniejszych, jakie kiedykolwiek skomponowano.

W średniowieczu muzyka pełniła głównie funkcję religijną. Mnisi śpiewali, nie mając nic innego do roboty. W okresie baroku wszyscy słynni kompozytorzy pisali muzykę na tematy religijne, między innymi oratoria.

Oratorium to ogromne dzieło muzyczne, często trwające kilka godzin, przeznaczone do wykonywania przez chór, orkiestrę i śpiewaków solistów — zazwyczaj opowiada jakąś historię biblijną. Georg Friedrich Händel (1685 – 1759) zasłynął głównie oratorium *Mesjasz*, chociaż inne jego oratoria oparte na motywach ze Starego Testamentu też są dobrze znane: *Saul*, *Samson*, *Izrael w Egipcie*, *Salomon* i wiele innych.

Bach napisał kilka niesamowitych oratoriów na tematy zaczerpnięte z Nowego Testamentu: *Oratorium na Boże Narodzenie* i *Pasje* (*wg św. Mateusza* i *św. Jana*). Uwielbiał też formę muzyczną zwaną *kantatą*, za którą to, mimo że brzmi jak nazwa nowego samochodu marki Chrysler Sedan, tak naprawdę kryje się krótkie oratorium. W ciągu wielu lat Bach napisał ponad 200 kantat. Każda z nich przeznaczona jest na inną niedzielę roku liturgicznego.

Bach napisał nawet parodię kantaty — *Kantatę o kawie* BWV 211. Jest ona jednym wielkim żartem: słowa, zamiast o Jezusie, traktują o kawie. Każda część opiewa cudowne, życiodajne właściwości ulubionego napoju kompozytora.

Pójście na oratorium jest niesamowitym przeżyciem, którego nigdy nie zapomnisz. Musimy jednak Cię ostrzec: w większości oratoriów poszczególne części trwają bardzo długo, tak więc przerwy są rzadkie i trzeba na nie długo czekać. Z tego względu nie zalecamy wypicia trzech litrów soku winogronowego tuż przed koncertem.

Opery, operetki i arie

Skoro już jesteśmy przy temacie śpiewania, to musimy wspomnieć o operze. **Opera** to połączenie muzyki i teatru — łączy najlepsze cechy teatru, sztuki, śpiewu i muzyki instrumentalnej w sposób kipiący od emocji, wciągający i nieodparcie fascynujący.

W prawdziwej operze właściwie nie ma partii mówionych: wszystko jest śpiewane. Ten fakt doprowadził do powstania wielu przezabawnych parodii opery w filmach i reklamach telewizyjnych.

Operetka jest bardzo podobna do opery (chociaż zazwyczaj jej temat jest nieco lżejszy). Najważniejsza różnica polega na tym, że w operetce, oprócz partii śpiewanych, występują też partie mówione. Tak właściwie to wszystkie sztuki grane na Broadwayu są operetkami.

Kup książkę Poleć książkę

W operetce czy w operze akcja od czasu do czasu się zatrzymuje, tak by postać mogła wyrazić swoje emocje za pomocą szczególnego rodzaju pieśni, nazywanej **arią** (co po włosku oznacza „powietrze"). Arie stanowią najpopularniejszą część opery. Ilekroć ma miejsce koncert trzech tenorów, śpiewają oni jedną arię po drugiej.

Gdy orkiestra zatrudnia sławnego śpiewaka czy śpiewaczkę, też śpiewają oni arie — to samo ma miejsce podczas recitali i egzaminów w szkołach muzycznych.

Opera jest zagadnieniem tak szerokim, ogromnym i wszechogarniającym, że naprawdę zasługuje na odrębną książkę, dlatego też ją napisaliśmy. Nosi tytuł *Opera For Dummies* — autorzy to David Pogue i Scott Speck.

Uwertury i preludia

Jesteśmy pewni, że już wiesz, czym jest **uwertura**: to te kawałki, które są skomponowane, by orkiestra na Broadwayu mogła je zagrać tuż przed podniesieniem kurtyny i rozpoczęciem przedstawienia. Jednak słowo *uwertura* może też oznaczać krótki utwór skomponowany z myślą o wzbudzeniu określonych emocji. *Uwertura tragiczna* Brahmsa na przykład nie została skomponowana jako dodatek do sztuki czy opery, lecz jedynie po to, by wprowadzić odbiorców w nastrój rozpaczy.

Jeśli kiedykolwiek byłeś na przedstawieniu w teatrze muzycznym lub chociażby widziałeś filmową wersję musicalu, to wiesz, że uwertura trwa zazwyczaj tylko kilka minut. Z tego względu osoby decyzyjne w orkiestrach symfonicznych doszły do wniosku, że jest to świetne rozpoczęcie koncertu: nieskomplikowane w formie, zwykle lekkie, jeśli chodzi o nastrój, i na tyle krótkie, że stanowi dobre przejście od zamieszania panującego, gdy publiczność zajmuje miejsca (i łatwo się rozprasza), do bardziej skupionego, głębszego przeżywania muzyki podczas koncertu.

Balet i baleriny

Balet to opowieść przekazywana za pośrednictwem muzyki i tańca, bez słów i śpiewu.

W dawnych czasach w balecie liczył się tylko taniec. Zadaniem kompozytora było napisanie takiej muzyki, by tancerze mogli się wykazać. Względy muzyczne, takie jak dramatyzm, tempo czy nawet piękno melodii, były drugorzędne w stosunku do spektaklu tańca i patrzenia na młode kobiety i młodych mężczyzn o wyjątkowo zgrabnych nogach. Stąd też dawni kompozytorzy niezbyt przykładali się do swoich kompozycji dla baletu — w końcu i tak miała to być jedynie muzyka w tle.

Wtedy jednak na scenę wkroczył Piotr Czajkowski (1840 – 1893), który napisał tak olśniewającą muzykę do baletów *Jezioro łabędzie*, *Śpiąca królewna* czy *Dziadek do orzechów*, że ludzie zaczęli zwracać większą uwagę na muzykę w tle. Począwszy od baletów Czajkowskiego, muzyka do nich zaczęła być doceniana jako dzieło sztuki samo w sobie.

Kup książkę Poleć książkę

Balety Czajkowskiego należą do najbardziej popularnych i ukochanych w historii baletu. Wkrótce inni kompozytorzy zaczęli się na nim wzorować — w szczególności dwaj inni rosyjscy kompozytorzy: Sergiusz Prokofiew (1891 – 1953) i Igor Strawiński (1882 – 1971), którzy również zapisali się wielkimi zgłoskami w historii muzyki baletowej.

Stopniowo ich muzyka zyskała popularność nawet bez towarzyszącego im tańca. Balety Prokofiewa *Romeo i Julia* oraz *Kopciuszek* wciąż często są wystawiane na scenach baletowych, jednak muzyka do nich jest grana też samodzielnie w salach koncertowych. Nie wszystkie balety Strawińskiego są obecnie regularnie wystawiane, jednak muzykę do nich można usłyszeć wszędzie: orkiestry z całego świata mają w swoim repertuarze *Ognistego ptaka*, *Pietruszkę* i *Święto wiosny* (którego fragmenty możesz usłyszeć wśród plików pobranych pod adresem *ftp://ftp.helion.pl/przyklady/muklby.zip*).

Podobnie jak w operze, gdzie akcja zamiera, a postać śpiewa arię, by wyrazić swoje uczucia, w balecie są momenty, w który balerina *tańczy*, by wyrazić swoje emocje — sama albo w towarzystwie męskiego partnera w formie tanecznej znanej jako *pas de deux*. W takich chwilach fabuła zamiera, a mimo to należą one do najciekawszych momentów w przedstawieniu baletowym — z uwagi na największą ekspresję. Tak jak arie są punktem kulminacyjnym w operze, tak samo tańce te są największą atrakcją baletu.

Muzyka baletowa często pisana jest w taki sposób, by pomiędzy popisami tancerzy przedstawiać akcję na scenie. Ze swojej natury muzyka baletowa jest więc *programowa*, czyli opowiada jakąś historię. Robi to w sposób szczegółowy i bezpośredni w jeszcze większym stopniu niż poemat symfoniczny. W poemacie symfonicznym muzyka przekazuje określony nastrój lub opisuje jakąś konkretną scenę. W mistrzowskim balecie niemal każda nuta koresponduje z zamiarami i działaniami postaci na scenie.

Podczas koncertów orkiestrowych muzyka baletowa może przybierać dwie odrębne formy. Pierwsza to kompletna partytura baletowa bez żadnych skrótów, tak jak została napisana do tańca. Czasami może być trudno śledzić taką muzykę, chyba że rozumie się, co ta „muzyka akcji" pomiędzy ekspresyjnym tańcem ma wyrażać. Jeśli masz zamiar wysłuchać *całej* muzyki baletowej na koncercie, postaraj się z góry poznać jak najwięcej szczegółów opowiadanej historii (zwykle wystarczy w tym celu przeczytać program).

Istnieją też **suity baletowe**. Suita baletowa to zbiór najbardziej atrakcyjnych fragmentów z oryginalnego baletu, bez fragmentów wypełniających. W rezultacie suity są jeszcze bardziej interesujące i wciągające niż cały utwór. Gdy słuchasz suity baletowej, nie musisz aż tak dobrze wiedzieć, czego dotyczy dana historia, ponieważ sama muzyka jest dostatecznie wyrazista.

Kup książkę Poleć książkę

Kwartety smyczkowe i inne zespoły instrumentów

W każdej bibliotece muzycznej można znaleźć mnóstwo *duetów*, czyli utworów pisanych na dwa instrumenty. Istnieją też *tria*, pisane na trzy instrumenty, *kwartety*, które jak nietrudno się domyślić, przeznaczone są dla czterech instrumentów, *kwintety* — dla pięciu, *sekstety* — dla sześciu, *septety* — dla siedmiu, *oktety* — dla ośmiu oraz *nonety* — dla dziewięciu instrumentów. Jednak jeden zestaw instrumentów przewyższył inne popularnością: **kwartet smyczkowy**.

Kwartet smyczkowy składa się z dwojga skrzypiec, altówki i wiolonczeli (więcej o tych instrumentach przeczytasz w rozdziale 7.). W pewnym okresie każdy kompozytor chciał się wykazać umiejętnością komponowania kwartetów smyczkowych. Zazwyczaj utwory te mają budowę podobną do symfonii (czyli opierają się na tak zwanym cyklu sonatowym): podzielone są na cztery części zgodnie z klasycznym podziałem na części szybką — wolną — taneczną i triumfalny finał.

Niektóre formy muzyczne ewoluowały przez stulecia i były doskonalone w rękach kolejnych wybitnych kompozytorów. Największy wpływ na formę kwartetów smyczkowych miał jeden człowiek: Joseph Haydn.

Haydn (1732 – 1809) był jednym z trzech najlepszych kompozytorów okresu klasycyzmu (pozostali dwaj to Mozart i Beethoven). Jak wyjaśniamy w rozdziale 2., został zatrudniony na dworze księcia Esterházy'ego poza Wiedniem, gdzie miał żyć, komponować i dyrygować. Haydn bardzo dobrze się czuł na tej posadzie przez 30 lat, aż do śmierci swojego chlebodawcy. W tym czasie jego zadaniem było komponowanie utworów na wieczorki muzyczne, które odbywały się dwa razy w tygodniu.

Haydn miał do dyspozycji zespół doskonałych muzyków, którzy również byli zatrudnieni w pełnym wymiarze na dworze księcia. Napisał dla nich mnóstwo utworów: symfonie, koncerty, opery, oratoria, sonaty na instrumenty klawiszowe, muzykę na przyjęcia… i co najmniej *68* kwartetów smyczkowych.

Jako że dwór książęcy znajdował się poza miastem, Haydn był odizolowany od wpływów zewnętrznych. Można powiedzieć, że znajdował się na muzycznych wyspach Galapagos. Miał swobodę, jeśli chodzi o eksperymentowanie, próbowanie nowych form i stylów oraz sprawdzanie, co brzmi dobrze, a co nie. Podczas tych 30 lat właściwie samodzielnie doprowadził do standaryzacji form kwartetu smyczkowego i symfonii.

Innowacje i standardy wprowadzone przez Haydna w tych formach muzycznych wywarły wielki wpływ na jego kolegów po fachu i uczniów, takich jak Mozart i Beethoven, którzy mówili o nim „papa Haydn" i tworzyli równie doskonałe utwory w tych gatunkach.

Kup książkę Poleć książkę

Po co w ogóle komu forma?

Cieszymy się, że o to pytasz. Tak naprawdę forma nie jest *potrzebna*. Ale jak już wiesz, od kompozytorów *oczekiwano*, że ich utwory będą pasowały do określonych konwencji, jeśli mieli być traktowani poważnie. Większość z nich po prostu posłusznie się do tego stosowała.

Sprawa jednak jest bardziej złożona. Bez określonej struktury proces twórczy jest niewiarygodnie trudny. Przeczytaliśmy gdzieś, że rzeczy pozbawione formy często stają się puste i bez znaczenia. Łatwiej jest być twórczym, gdy pracuje się, opierając się na pewnych wytycznych. Gdy byliśmy dziećmi, łatwiej nam było kolorować w kolorowankach z gotowymi obrazkami. Łatwiej jest komponować, gdy ma się określoną formę, w którą można „wlać" swój utwór, tak samo jak łatwiej jest napisać książkę, jeśli wcześniej ma się opracowany jej szkic.

Kup książkę Poleć książkę

Kup książkę Poleć książkę

Skorowidz

4'33", 96
I Koncert fortepianowy b-moll Czajkowskiego, 84, 308
I Koncert fortepianowy e-moll Chopina, 63
I Koncert fortepianowy g-moll Mendelssohna, 56, 57
I Koncert fortepianowy Szostakowicza, 92
I Koncert skrzypowy g-moll Brucha, 192
I Koncert wiolonczelowy C-dur Haydna, 195
I Koncert wiolonczelowy Szostakowicza, 92
I Sonata G-dur Brahmsa, 192
I Sonata h-moll Bacha, 205
I Sonata na skrzypce i fortepian G-dur Brahmsa, 67
I Symfonia „Klasyczna" Prokofiewa, 91, 309, 317
I Symfonia Barbera, 310
I Symfonia Brahmsa, 209, 219, 308, 316
I Symfonia Coriglianego, 97, 311
I Symfonia D-dur „Tytan" Mahlera, 73
I Symfonia e-moll Sibeliusa, 79
I Symfonia f-moll Szostakowicza, 92
I Symfonia Mahlera, 197, 309, 316
I Symfonia Rachmaninowa, 85
I Symfonia Sibeliusa, 309
I Symfonia Szostakowicza, 91, 311, 317
I Koncert fortepianowy Liszta, 68, 234
II Koncert fortepianowy B-dur Brahmsa, 67, 181
II Koncert fortepianowy c-moll Rachmaninowa, 308
II Koncert fortepianowy f-moll Chopina, 63, 181
II Koncert fortepianowy Rachmaninowa, 85, 316
II Koncert klarnetowy Es-dur Webera, 58
II Koncert na róg Es-dur Straussa, 218
II Koncert waltorniowy Es-dur Straussa, 72
II Rapsodia węgierska Liszta, 308
II Sonata fortepianowa b-moll Chopina, 62
II Sonata wiolonczelowa F-dur Brahmsa, 196
II Suita orkiestrowa h-moll Bacha, 205
II Symfonia Brahmsa, 308, 316
II Symfonia C-dur Schumanna, 65, 309
II Symfonia c-moll „Zmartwychwstanie" Mahlera, 29, 73, 310
II Symfonia D-dur Sibeliusa, 79, 309
II Symfonia e-moll Rachmaninowa, 85, 212
II Symfonia h-moll Borodina, 82
II Symfonia Ivesa, 96, 311
III Koncert fortepianowy Rachmaninowa, 85, 181, 310
III Koncert na róg Es-dur Mozarta, 218
III Suita orkiestrowa D-dur Bacha, 42, 308
III Symfonia „Sinfonia Espansiva" Nielsena, 80, 310
III Symfonia a-moll „Szkocka" Mendelssohna, 308
III Symfonia Brahmsa, 309
III Symfonia c-moll „Organowa" Saint-Saënsa, 186
III Symfonia Es-dur „Eroica" Beethovena, 50, 308, 314
III Symfonia Es-dur „Reńska" Schumana, 65
III Symfonia Góreckiego, 310
IV Koncert fortepianowy G-dur Beethovena, 52
IV Symfonia „Nieugaszalna" Nielsena, 80, 310
IV Symfonia A-dur „Włoska" Mendelssohna, 57, 129, 307
IV Symfonia Beethovena, 315
IV Symfonia Brahmsa, 148, 205, 218, 266, 309, 316
IV Symfonia Brucknera, 309
IV Symfonia Czajkowskiego, 83, 84, 206, 230, 309
IV Symfonia e-moll Brahmsa, 234
IV Symfonia G-dur Mahlera, 73, 232, 309, 316
IV Symfonia Schuberta, 55
IX Symfonia „Z Nowego Świata" Dvořáka, 76, 209, 307
IX Symfonia Beethovena, 51, 52, 197, 229, 308, 315
IX Symfonia Mahlera, 311
IX Symfonia Schuberta Wielka, 54, 55
V Koncert brandenburski Bacha, 307
V Koncert fortepianowy Es-dur „Cesarski" Beethovena, 52, 181, 308
V Koncert skrzypcowy A-dur Mozarta, 192, 309
V Msza As-dur Schuberta, 55
V Symfonia B-dur Schuberta, 55, 308

Kup książkę Poleć książkę

V Symfonia Beethovena, 51, 100, 145, 218, 246, 258, 308, 315
V Symfonia Brucknera, 310
V Symfonia cis-moll Mahlera, 73, 199, 219, 221, 236, 310
V Symfonia Czajkowskiego, 84, 219, 309
V Symfonia d-moll Szostakowicza, 92, 229, 235, 310, 317
V Symfonia Nielsena, 317
V Symfonia organowa Widora, 186
V Symfonia Prokofiewa, 91, 310
VI Symfonia Beethovena, 315
VI Symfonia h-moll „Patetyczna" Czajkowskiego, 83, 84, 218, 275, 309, 316
VII Symfonia A-dur Beethovena, 308
VII Symfonia Beethovena, 315
VII Symfonia Dvořáka, 76
VII Symfonia Mahlera, 236
VIII Symfonia „Niedokończona" Schuberta, 54, 307
VIII Symfonia Beethovena, 315
VIII Symfonia Dvořáka, 76
VIII Symfonia Es-dur „Symfonia tysiąca", 73, 317

A

A Hard Day's Night, 28
A-440 Hz, 132, 133
Adagio, 129, 277
Adagio i allegro As-dur Schumanna, 219
Adagio lamentoso, 151
Adagio na smyczki Barbera, 96, 97, 310, 317
Adams John, 97, 309, 310, 311, 318
Adès Thomas, 311
  Koncert skrzypcowy „Concentric Paths", 311
Agnus Dei, 33
akompaniament, 34, 35
akord, 86, 232, 267, *Patrz też:* harmonia
  C-dur, 268
  c-moll, 268
  durowy, 51, 268
  molowy, 51, 268
  pochód, 269
  powiększony, 269
  progresja, 269
    I, vi, IV, V, I, 269
    V-I, 270
  pryma, 268
  zmniejszony, 269
Aleksander Newski, 91, 317
Allegretto, 277
Allegro, 134, 277
Allegro giocoso, 148
Allegro maestoso, 129
Allegro vivace, 129
Alleluia Thompsona, 214
altowiolista, 193, 194
altówka, 114, 193, 194
Amazon Prime, 300
Amerykanin w Paryżu, 224, 308
Andante, 277
Andante con moto, 129
Andantino, 277
Andrews Julie, 33
Appalachian Spring, 94, 95, 97, 317
aria, 112
arpeggio, 141
arpeggione, 197
artykulacja, 132, 220

B

Bach Carl Philipp Emanuel, 42
Bach Jan Sebastian, 40, 41, 42, 79, 108, 111, 140, 182, 184, 192, 205, 208, 214, 290, 307, 308, 309, 314
  I Sonata h-moll, 205
  II Suita orkiestrowa h-moll, 205
  III Suita orkiestrowa D-dur, 42, 308
  V Koncert brandenburski, 307
  Koncert c-moll na skrzypce i obój, 208
  Koncert d-moll na klawesyn i orkiestrę smyczkową, 184
  Koncert klawesynowy d-moll, 42
  Koncert na dwoje skrzypiec d-moll, 192
  Koncert podwójny c-moll na skrzypce, obój i orkiestrę smyczkową, 42

Bach Johann Christian, 42
Bach Wilhelm Friedemann, 42
balet, 112
Ballada f-moll Chopina, 63
Bałakiriew Milij, 80, 81
bałałajka, 201
banjo, 201
Barber Samuel, 96, 97, 126, 130, 214, 284, 309, 310, 311, 317, 318
  I Symfonia, 310
barok, 35, 49, 106, 133, 182, 313
Bartók Béla, 229, 231, 308, 310, 311
  Koncert na orkiestrę, 231, 310
bas, 197
basetla, 197
basista, 197
Bastien i Bastienne, 45
bat, 236
Bates Mason, 97
batuta, 135, 136

Kup książkę Poleć książkę

Beach Amy, 316
Beatlesi, 28
Beecham Thomas, 98
Beethoven Johann, 49
Beethoven Ludwig, 27, 28, 43, 49, 50, 51, 52, 64, 66, 79, 99, 105, 145, 146, 181, 182, 192, 197, 208, 219, 221, 229, 285, 308, 314
  Fantazja chóralna, 108
  III Symfonia Es-dur „Eroica", 50, 308, 314
  IV Koncert fortepianowy G-dur, 52
  IV Symfonia, 315
  V Koncert fortepianowy Es-dur „Cesarski", 52, 181, 308
  V Symfonia, 51, 100, 145, 218, 246, 258, 308, 315
  VI Symfonia, 315
  VII Symfonia A-dur, 308
  VII Symfonia, 315
  VIII Symfonia, 315
  IX Symfonia, 51, 52, 197, 229, 308, 315
  Koncert skrzypcowy D-dur, 52, 192, 308
  Sinfonia eroica, 51, Patrz też: III Symfonia Es-dur „Eroica"
  Sonata A-dur „Kreutzerowska", 52, 192
  Sonata F-dur na róg i fortepian, 219
  Sonata fortepianowa cis-moll „Księżycowa", 52, 108, 182
  Sonata fortepianowa c-moll „Patetyczna", 28, 52
  Sonata fortepianowa f-moll Appassionata", 52
  Trio B-dur, 52
belka, 243
bemol, 248, 252
Berg Alban, 94, 311, 317
  Koncert skrzypcowy, 94, 311, 317
Berlioz Hector, 56, 58, 59, 60, 61, 69, 79, 127, 193, 209, 214, 308, 309
  Symfonia fantastyczna, 60, 61, 127, 214, 309, 315
Bernstein Leonard, 96, 97, 293, 309, 317, 318
bęben, 31, 227
  wielki, 230
Billy the Kid, 221
Bizet Georges, 28, 106, 235, 307
Bliskie spotkania trzeciego stopnia, 260
Bloch Ernest, 310
Blue Cathedral, 310
Blue Moon, 269
Błękitna rapsodia, 95, 97, 307, 317
Bohemian Rhapsody, 108, 110
Boléro, 28, 87, 88, 213, 223, 231, 308
Borodin Aleksander, 80
  II Symfonia h-moll, 82
Borys Godunow, 316
Boulanger Nadia, 316
Brahms Johannes, 27, 65, 66, 67, 69, 76, 99, 107, 148, 181, 192, 196, 205, 209, 211, 214, 219, 234, 308, 309, 315, 316
  I Sonata G-dur, 192
  I Sonata na skrzypce i fortepian G-dur, 67
  I Symfonia, 209, 219, 308, 316
  II Koncert fortepianowy B-dur, 67, 181
  II Sonata wiolonczelowa F-dur, 196
  II Symfonia, 308, 316
  III Symfonia, 309
  IV Symfonia e-moll, 234
  IV Symfonia, 148, 205, 218, 266, 309, 316
  Intermezzi na fortepian, 67
  Koncert skrzypcowy D-dur, 67, 192, 209
  Sonata na klarnet i fortepian, 211
Britten Benjamin, 236, 308
Bruch Max, 192
  I Koncert skrzypowy g-moll, 192
Bruckner Anton, 219, 309, 310
  IV Symfonia, 309
  V Symfonia, 310
Bülow Hans, 66

C

Cage John, 96, 97, 317
  Sonaty i interludia, 317
Capriccio Espagnol, 309
Carmen, 106, 235, 307
Carmina Burana, 309
Carousel, 110
Carter Elliott, 316
Chant, 32
Cherubini Luigi, 59
Chopin Fryderyk, 28, 61, 62, 181, 182
  I Koncert fortepianowy e-moll, 63
  II Koncert fortepianowy f-moll, 63, 181
  II Sonata fortepianowa b-moll, 62
chorał gregoriański, 32, 313
chorągiewka, 243
Cicha noc, 258
Clair de lune, 87
Color Music, 310
con brio, 276
Con moto moderato, 129
Concertino d'Hiver, 223
concerto, 290
Concerto grosso Blocha, 310
Concerto grosso Händla, 40, 308
Concierto de Aranjuez, 200, 307
Cool, 263
Copland Aaron, 94, 97, 211, 221, 232, 235, 284, 316, 317, 318
  Koncert klarnetowy, 211

Kup książkę Poleć książkę

Corigliano John, 97, 311
I Symfonia, 97, 311
Couperin François, 184
Cowbell, 236
Credo, 33
crescendo, 28, 144, 275, 291
Cristofori Bartolomeo, 314
Cudowny mandaryn, 311
Cui Cezar, 80
cykl sonatowy, 100, 102, 114
Cyrulik sewilski, 53, 129
Czajkowski Piotr, 26, 28, 82, 83, 109, 112, 151, 192, 195, 199, 206, 230, 234, 308, 309, 315, 316
I Koncert fortepianowy b-moll, 84, 308
IV Symfonia, 83, 84, 206, 230, 309
V Symfonia, 84, 219, 309
VI Symfonia h-moll „Patetyczna", 83, 84, 218, 275, 309, 316
Koncert skrzypcowy D-dur, 84, 192, 308
Cztery legendy z Kalevali, 109
Cztery ostatnie pieśni, 72, 214
Cztery pory roku, 38, 307, 314

Ć

ćwierćnuta, 241
z kropką, 244

D

Danse générale, 126
Danse macabre, 232
Dante Alighieri, 34
Daphnis i Chloé, 88, 126, 205, 235, 309, 317
Das Wohltemperierte Klavier, 140, 182, 314
Daugherty Michael, 97
Davies Peter Maxwell, 109
de Falla Manuel, 235, 309
Debussy Claude, 27, 86, 87, 88, 90, 109, 153, 196, 199, 205, 211, 218, 230, 232, 309, 310, 316
La Mer, 87, 109, 153, 196, 218, 230, 232, 316
Morze, 87, 109, 153, 196, 218, 230, 232, 310, 316
Sonata wiolonczelowa d-moll, 196
decrescendo, 275
Der Freischütz, 308
Diagilew Siergiej, 89
Die schöne Müllerin, 55
diminuendo, 275
Dittersdorf Carl Ditters, 197
Koncert kontrabasowy E-dur, 197
divertimento, 106, 107
Divertimento na orkiestrę smyczkową Bartóka, 310
Do szopy, hej pasterze, 259
dodekafonia, 94, 317
dominanta septymowa, 269
Don Giovanni, 47
Don Juan, 71, 72, 309, 316
Don Kichot, 71, 109, 193, 196, 310
Dragonetti Domenico, 197
Koncert G-dur, 197
dramat muzyczny, 69
dramma per musica, 35
Druga Szkoła Wiedeńska, 93, 94
duet, 114
fortepianowy, 54
Dukas Paul, 214
Dupin Amantine Aurore Lucile, 62
dur na dwa oboje i rożek angielski Beethovena, 208
Dvořák Antonín, 28, 75, 76, 150, 195, 209, 284, 307, 308, 316
VII Symfonia, 76
VIII Symfonia, 76
IX Symfonia „Z Nowego Świata", 76, 209, 307
Koncert wiolonczelowy h-moll, 76, 195, 308
Serenada d-moll na instrumenty dęte, 77
Serenada Es-dur, 308
Serenada na smyczki E-dur, 77, 150, 308, 316
Symfonia e-moll „Z Nowego Świata", 316
dynamika, 274
dyrygent, 133, 135, 136, 172
dysonans, 93, 284, 290
Dziadek do orzechów, 83, 106, 112, 132, 199, 234, 308
dzwonek krowi, 236
dzwonki, 227, 232
dźwięk, 133
A, 132, 133, 178, 247
Ais, 179, 198, 248
B, 179, 248
C, 178, 247
środkowe, 250
Cis, 248
częstotliwość, 133
D, 178, 247
Des, 248
diatoniczny, 177, 248
E, 178, 247
-es, 248
F, 178, 247, 250
G, 178, 247, 249
H, 178, 247, 248
interwał, *Patrz:* interwał
-is, 248
ostatni utworu, 254, 255
przejściowy, 271
-s, 248
wysokość, 245, 247

Kup książkę Poleć książkę

E

Eccles Henry, 197
  Sonata a-moll, 197
Edison Thomas, 316
Ein Heldenleben, 310
ekran dźwiękowy, 170
ekspozycja, 100, 146, 291
Elgar Edward, 309
Eliasz, 57
encore, 287
Enigma Variations, 309
Erlkönig, 110
Eseje na orkiestrę Barbera, 310
Euryanthe, 58

F

f, 274
fagot, 143, 145, 148, 152, 156, 203, 213
  rejestr, 213
  stroik, 207
fala dźwiękowa, *Patrz:* dźwięk
Fanfare for the Common Man, 97, 235
Fantasia on Greensleeves, 108
Fantasía para un gentilhombre, 200
fantazja, 108
Fantazja chóralna Beethovena, 108
Fantazja na flet i orkiestrę kameralną Faurégo, 205
Fauré Gabriel, 205, 214
fermata, 246
ff, 274
fff, 274
figura retoryczna, 36
Finlandia, 78, 79, 308, 316
flet, 145, 146, 203
  altowy, 156, 206
  basowy, 206
  piccolo, 206
  poprzeczny, 204
Flintstones! Meet the Flintstones!, 260
forma sonatowa, 100, 102, 140, 145, 146
forte, 274
fortepian, 142, 177, 179, 250, 314
  gabinetowy, 179
  klawisz, 177, 178, 179, 247
  pedał, 181
  podpórka, 179
  strojenie, 181
  struna, 180
  zakres dynamiczny, 178
fortissimo, 149, 274
fortissimo possibile, 274
Franceska da Rimini, 109
Franck César, 186, 309
  Symfonia d-moll, 309
frusta, 236
fuga, 42, 141, 182
fujarka, 31

G

Gagarin Jurij, 92
gama, 33, 247
  C-dur, 265
  opadająca, 152
Gershwin George, 28, 95, 97, 181, 182, 224, 284, 307, 308, 317
  Koncert fortepianowy F-dur, 97, 181, 308
gitara, 199
  basowa, 197
  klasyczna, 199, 200
  próg, 199
  struna, 199
Gladys Knight & the Pips, 34
Glass Philip, 97, 316, 318
Glinka Michaił, 80, 315
glissando, 199, 222, 229
Glockenspiel, 232
Gloria in excelsis Deo, 33
Gloria Vivaldiego, 38
głos, 214
God Rest Ye, Merry Gentlemen, 260
Goethe Johann Wolfgang, 79, 109
gong, 227, 235
Górecki Henryk Mikołaj, 310
  III Symfonia, 310
gran cassa, 230
Greensleeves, 108, 263
Grieg Edvard, 28, 77, 78, 284, 307, 316
  Koncert fortepianowy a-moll, 78, 307
Grota Fingala, *Patrz:* Uwertura „Hebrydy”
Guido z Arezzo, 33, 313
Gurrelieder, 311
Gwiezdne wojny, 106, 109, 233, 260
gwizdek, 31

H

Hamlet, 109, 313
Händel Georg Friedrich, 38, 39, 40, 106, 111, 133, 139, 140, 182, 184, 186, 218, 307, 308, 314
  Koncert organowy F-dur „Kukułka i słowik”, 186
  Suita E-dur G, 184
Happy Birthday, 262

Kup książkę Poleć książkę

harfa, 197
  pedał, 198
  stroik, 197
  strojenie, 197
  struna, 197, 198
harfista, 197
Hark the Herald Angels Sing!, 259
harmonia, 267, 271, *Patrz też:* akord
Harmonielehre, 97, 311
Harold w Italii, 193
Haydn Franz Joseph, 314
Haydn Joseph, 28, 43, 44, 46, 47, 50, 99, 101, 107, 114, 195, 220, 307, 308
  I Koncert wiolonczelowy C-dur, 195
  Koncert Es-dur na trąbkę, 220
  Koncert na trąbkę i orkiestrę Es-dur, 45
  Koncert skrzypcowy G-dur, 45
  Koncert wiolonczelowy C-dur, 45
  Symfonia C-dur „Maria Teresa", 45
  Symfonia D-dur „Londyńska", 44, 45, 308
  Symfonia G-dur „Niespodzianka", 44, 45, 107, 307, 314
Heart and Soul, 269
hekelfon, 279
Helfgott David, 85
Help!, 28
Here Comes the Bride, 257, 259
Hey, Look Me Over, 260
Higdon Jennifer, 97, 310
Hildegarda von Bingen, 313
Hindemith Paul, 193, 311
  Sonata altówkowa, 193
  Symfonia „Mathis der Maler", 311
Holst Gustav, 309
hook, 28
Hummel Johann, 193, 220
  Koncert E-dur na trąbkę, 220
  Sonata Es-dur, 193

I

I Can't Get No Satisfaction, 263
I Could Have Danced All Night, 259, 263
Ibsen Henryk, 79
ilustracyjność, 34, 36, *Patrz też:* malarstwo dźwiękowe
Images, 87
impresjonista, 86
instrument, 31, 126
  basowy, 197
  dęty, 107, 132
    artykulacja, 220
    blaszany, 215, 216, 219, 221, 224
    drewniany, 203, 206, 209, 212, 216
    konserwacja, 222
    ślina, 217
    tłumik, 220
    ustnik, 216
  dęty, 213
  klawiszowy, 141, 177
  perkusyjny, 227
    pałka, 227
    szczotka, 227
  smyczkowy, 107, 187, 193
    artykulacja, 132
  strojenie, 132, 133, 141, 189
    równomiernie temperowane, 141
  strunowy, 132, 197, 201
  szarpany, 183
  transponujący, 210, 211
Intermezzi na fortepian Brahmsa, 67
intermezzo, 275
interpretacja, 134
interwał, 257, 262, 265
intonacja, 291
Introdukcja i Allegro Ravela, 199
inwersja retrogradalna, 93
Ives Charles, 27, 96, 97, 310, 311
  II Symfonia, 96, 311
Izrael w Egipcie, 111

J

Janáček Leoš, 311
jazz, 87, 212, 222
jednostka metryczna, 242, 244
Jedwabna drabinka, 209
Jezioro łabędzie, 84, 112
Joplin Scott, 316
Joy to the World, 265
Joyce James, 317

K

kadencja, 104, 105, 145, 290
  zwodnicza, 71
kalafonia, 189
kantata, 42, 111
Kantata o kawie, 111
Karajan Herbert, 293
Karnawał, 65
Karnawał rzymski, 60, 61, 209, 308
Karnawał zwierząt, 308
kastaniety, 227, 235
katalog utworów Mozarta, 182
kiks, 216

klarnet, 143, 144, 146, 156, 203, 209, 212
  basowy, 156
  gra, 210, 211
  stroik, 209
  tonacja, 211
klasycy wiedeńscy, 43
klasycyzm, 43
klawesyn, 141, 182, 275
  piórko, 183
klucz
  basowy, 250
  F, *Patrz:* klucz basowy
  G, *Patrz:* klucz wiolinowy
  skrzypcowy, 250
  wiolinowy, 248
Kniaź Igor, 82
Knoxville, Summer of 1915, 214, 310
Köchl Ludwig Ritter, 182
Kodály Zoltán, 310
kołatka, 227, 236
kompozytor, 26, 27, 31, 273
  orkiestracja, 278
koncert, 99, 103, 113, 119
  bilety, 122, 286
  dyrygent, 127
  familijny, 125
  fortepianowy, 181
  jedzenie przed, 121
  oklaski, 123, 124, 286
  program, 120, 127, 128, 129, 130
  struktura, 103, 104, 105, 129
  towarzystwo, 125
  ubiór, 120
  utwór główny, 120
  wprowadzenie, 120
Koncert A-dur „In due cori" Vivaldiego, 38
Koncert altówkowy G-dur Telemanna, 193
Koncert altówkowy Waltona, 193
Koncert B-dur Mozarta, 214
Koncert C-dur na dwie trąbki Vivaldiego, 38
Koncert C-dur na flet i harfę Mozarta, 199, 205
Koncert C-dur Vivaldiego na flet piccolo i orkiestrę, 206
Koncert c-moll na skrzypce i obój Bacha, 208
Koncert D-dur na flet Vivaldiego, 205
Koncert D-dur na gitarę Vivaldiego, 200
Koncert D-dur na lutnię Vivaldiego, 38, 307
Koncert d-moll na klawesyn i orkiestrę smyczkową Bacha, 184
Koncert E-dur na trąbkę Hummela, 220
Koncert Es-dur na trąbkę Haydna, 220
Koncert fletowy G-dur Mozarta, 205
Koncert fortepianowy a-moll Griega, 78, 307
Koncert fortepianowy a-moll Schumanna, 65
Koncert fortepianowy C-dur Mozarta, 308
Koncert fortepianowy c-moll Mozarta, 48, 309
Koncert fortepianowy Es-dur Mozarta, 48, 102, 103, 104, 107, 142, 205
Koncert fortepianowy F-dur Gershwina, 97, 181, 308
Koncert fortepianowy G-dur Ravela, 236
Koncert G-dur Dragonettiego, 197
Koncert g-moll na dwie wiolonczele Vivaldiego, 38
Koncert klarnetowy A-dur Mozarta, 48, 211
Koncert klarnetowy Coplanda, 211
Koncert klawesynowy d-moll Bacha, 42
Koncert kontrabasowy E-dur Dittersdorfa, 197
Koncert kontrabasowy fis-moll Koussevitzky'ego, 197
Koncert na czworo skrzypiec Vivaldiego, 308
Koncert na dwoje skrzypiec d-moll Bacha, 192
Koncert na flet i orkiestrę Nielsena, 80
Koncert na klarnet i orkiestrę Nielsena, 80
Koncert na orkiestrę Bartóka, 231, 310
Koncert na puzon i orkiestrę Rimskiego-Korsakowa, 223
Koncert na trąbkę i orkiestrę Es-dur Haydna, 45
Koncert na tubę Johna Williamsa, 224
Koncert na tubę Ralpha Williamsa, 224
Koncert obojowy C-dur Mozarta, 208
Koncert obojowy D-dur Strauss, 208
Koncert obojowy Williamsa, 208
Koncert organowy F-dur „Kukułka i słowik" Händel, 186
Koncert podwójny c-moll na skrzypce, obój i orkiestrę smyczkową Bacha, 42
Koncert skrzypcowy „Concentric Paths" Adèsa, 311
Koncert skrzypcowy A-dur „Turecki", 48
Koncert skrzypcowy Berga, 94, 311, 317
Koncert skrzypcowy D-dur Beethovena, 52, 192, 308
Koncert skrzypcowy D-dur Brahmsa, 67, 192, 209
Koncert skrzypcowy D-dur Czajkowskiego, 84, 192, 308
Koncert skrzypcowy d-moll Sibeliusa, 192
Koncert skrzypcowy e-moll Mendelssohna, 57, 192
Koncert skrzypcowy G-dur Haydna, 45
Koncert skrzypcowy Sibeliusa, 309
Koncert wiolonczelowy C-dur Haydna, 45
Koncert wiolonczelowy h-moll Dvořáka, 76, 195, 308
koncertmistrz, 132, 191
Koncerty brandenburskie, 42
kontrabas, 193, 196
kontrabasista, 197

Kup książkę Poleć książkę

kontrapunkt, 42, 141, 290
Kopciuszek, 113, 129
Korsarz, 61
kotły, 228, 229
  membrana, 229
  pedał, 229
  strojenie, 229
Koussevitzky Serge, 197
  Koncert kontrabasowy fis-moll, 197
Koyaanisqaatsi, 97
Koyaanisqatsi, 318
krąglik, 217
Kreislerian, 65, 315
kropka, 244
krowi dzwonek, 236
Król olch, 110
krzyżyk, 248, 252
ksylofon, 227, 231
  gra, 232
  pałka, 232
kuplet, 102
kwarta, 257, 259
  górna, 259
  zwiększona o pół tonu, 263
kwartet, 114
  smyczkowy, 44, 50, 92, 107, 114, 195
Kwartet smyczkowy F-dur „Amerykański", 77
Kwartety Razumowskiego, 52
kwinta, 257, 260, 268
  dolna, 260
  górna, 260
  zmniejszona, *Patrz:* tryton
kwintet, 114
Kwintet „Pstrąg", 55
Kwintet klarnetowy A-dur Mozarta, 211
Kyrie eleison, 33

L

La Mer, 87, 109, 153, 196, 218, 230, 232, 316
La scala di seta, 209
La Valse, 88
La Valse Ravela, 311
Lady Macbeth mceńskiego powiatu, 91
Larghetto, 277
Largo, 277
Latający Holender, 310
Le Tombeau de Couperin, 209
Lento, 277
Leonor III, 221
Les barricades mystérieuses, 184
Liadow Anatol, 89
Lieder, 54, 109
Listy Schindlera, 260
Liszt Ferenc, 67, 68, 69, 104, 108, 109, 234, 308
  I Koncert fortepianowy, 68, 234
  II Rapsodia węgierska, 308
  Sonata fortepianowa h-moll, 68
Little Richard, 68
Lot trzmiela, 217
Lot Walkirii, 223
Love Story, 264
Lully Jean-Baptiste, 135
lutnia, 201

Ł

Łabędzi śpiew, 110
Łabędź z Tuoneli, 79, 109, 209

M

Ma mère l'Oye, 317
Má Vlast, 74
madrygał, 34, 35, 313
Magnificat, 42
Mahler Gustav, 27, 29, 70, 72, 73, 110, 136, 197, 199, 219, 221, 232, 284, 309, 310, 311, 316
  I Symfonia D-dur „Tytan", 73
  I Symfonia, 197, 309, 316
  II Symfonia c-moll „Zmartwychwstanie", 29, 73, 310
  IV Symfonia G-dur, 73, 232, 309, 316
  V Symfonia cis-moll, 73, 199, 219, 221, 236, 310
  VII Symfonia, 236
  VIII Symfonia Es-dur „Symfonia tysiąca", 73, 317
  IX Symfonia, 311
  Symfonia tysiąca, 73, 317
malarstwo dźwiękowe, 34
Mallarmé Stéphane, 87
Mała suita Nielsena, 80
Mały koncert zimowy, 223
mandolina, 201
manuał, *Patrz:* organy klawiatura
Maria, 263
marimba, 232
marsz, 241
Marsz żałobny, 62
Marx Harpo, 199
Maskarada, 80
Mazepa, 109
mazurek, 62
Meck Nadieżda, 83
Medea's Meditation and Dance of Vengeance, 97, 126, 130, 311
melodia, 254, 266, 267, 271
Melville Hermann, 315

Kup książkę Poleć książkę

Mem'ries light the corners of my mind, 258
Mendelssohn Felix, 55, 56, 57, 129, 192, 205, 212, 307, 308, 315
  I Koncert fortepianowy g-moll, 56, 57
  III Symfonia a-moll „Szkocka", 308
  IV Symfonia A-dur „Włoska", 57, 129, 307
  Koncert skrzypcowy e-moll, 57, 192
  Sen nocy letniej, 55, 57, 205, 212, 315
menuet, 100, 101, 105
Mesjasz Händla, 39, 40, 111, 133, 307, 314
metronom, 134
metrum, 241
  3/4, 101
  dwudzielne, 241
Mexican Hat Dance, 259
mezzo, 275
mezzo forte, 274
mezzo piano, 274
mezzosopran, 275
mf, 274
Michał Anioł, 79
Midnight Blue, 28
Milhaud Darius, 223
minimalizm, 97
Moderato, 277
modulacja, 143, 144
Moja ojczyzna, 74, 109, 308, 316
Monet Claude, 86
Monteverdi Claudio, 35, 313
Morze, 87, 109, 153, 196, 218, 230, 232, 310, 316
motyw, 27
Mozart Wolfgang Amadeusz, 26, 27, 28, 43, 45, 46, 47, 48, 66, 99, 142, 182, 192, 199, 205, 208, 211, 218, 308, 309, 314
  III Koncert na róg Es-dur, 218
  V Koncert skrzypcowy A-dur, 192, 309
  Koncert B-dur, 214
  Koncert C-dur na flet i harfę, 199, 205
  Koncert fletowy G-dur, 205
  Koncert fortepianowy C-dur, 308
  Koncert fortepianowy c-moll, 48, 309
  Koncert fortepianowy Es-dur, 48, 102, 103, 104, 107, 142, 205
  Koncert klarnetowy A-dur, 48, 211
  Koncert obojowy C-dur, 208
  Koncert skrzypcowy A-dur „Turecki", 48
  Serenada D-dur nr 6 „Serenata notturna", 48
  Serenada G-dur „Eine kleine Nachtmusik", 48
  Sonata fortepianowa C-dur, 182
  Sonata fortepianowa F-dur, 48
  Sonata fortepianowa G-dur, 48
  Symfonia D-dur, 48
  Symfonia g-moll, 309
  Symfonia koncertująca Es-dur, 48
mp, 274
msza, 33, 34
Msza h-moll Bacha, 309
Msza Nelsońska, 45
Mszę c-moll Wielka, 47
Musorgski Modest, 80, 213, 224, 309, 316
muzyka
  atonalna, 93, 290
  baletowa, 113
  barokowa, 26, 35, 36, 40, 49, 126, 182
  dwunastotonowa, 93
  heavymetalowa, 269
  hiszpańska, 235
  instrumentalna, 111
  jazzowa, *Patrz:* jazz
  klasycystyczna, *Patrz:* muzyka w stylu klasycznym
  klasyczna, 25, 31
  ludowa, 74, 80
  popularna, 25
  programowa, 113
  renesansu, 33, 214
  rodzaj, 126, 130
  romantyczna, 26, 49, 57, 126, 284
  serialna, *Patrz:* serializm
  średniowieczna, 32
  tempo, 134, 135
  urozmaicenie, 28
  w internecie, 300
  w kinie, 301
  w radio, 301
  w stylu klasycznym, 26, 43, 49, 126, 182
  współczesna, 26, 130
  zapis, 32, *Patrz też:* zapis nutowy
Muzyka na instrumenty strunowe, perkusję i czelestę Bartóka, 229, 311
Muzyka na wodzie, 40, 106, 139, 218, 308, 314
Muzyka ogni sztucznych, 40
My Bonnie Lies over the Ocean, 260
My Boy Bill, 110

N

Nad pięknym modrym Dunajem, 307
Nagrobek Couperina, 209
Nielsen Carl, 79, 80, 103, 310, 317
  III Symfonia „Sinfonia Espansiva", 80, 310
  IV Symfonia „Nieugaszalna", 80, 310
  V Symfonia, 317
  Koncert na flet i orkiestrę, 80
  Koncert na klarnet i orkiestrę, 80
Niemieckie requiem, 67, 214, 316
Nixon in China, 318
Nobody Knows The Trouble I've Seen, 260

Kup książkę Poleć książkę

Noc na Łysej Górze, 82
Nocturnes, 87
nonet, 114
nuta, 33, *Patrz też:* dźwięk:
  cała, 243
  pedałowa, 141

O

O, Christmas Tree!, 259
oboista, 132
obój, 156, 203, 206
  gra, 208
  stroik, 206, 207
Obrazki z wystawy, 82, 213, 224, 309, 316
Oda do radości, 51, 52
Odyseja kosmiczna 2001, 228
Ognisty ptak, 89, 90, 113, 309, 317
oktawa, 179, 190, 249, 261
  podział na interwały, 265
oktet, 114
Oktet smyczkowy Es-dur, 55, 57
opera, 35, 39, 69, 111, 214
  romantyczna, 57
operetka, 111
oratorium, 39, 40, 42, 57, 111
Oratorium na Boże Narodzenie, 111
Orfeusz, 313
Orff Carl, 309
organy, 41
  klawiatura, 185
  pedał, 185
  piszczałka, 185
  piszczałkowe, 184
  stół gry, 185
  włącznik rejestrowy, 185
orkiestra, 159
  dyrektor ds. marketingu, 169
  dyrygent, *Patrz:* dyrygent
  małżeństwo, 160
  nabór muzyków, 160, 161, 162
  próba, 168
  przesłuchanie, 160, 161, 162
  symfoniczna, 99
orkiestracja, 81, 277, 278, 291
  cienka, 291
  gęsta, 291
Orkney Wedding with Sunrise, 109
Ormandy Eugene, 137

Ó

ósemka, 241, 243

P

p, 274
Paganini Niccolò, 67, 68, 129
Palestrina Giovanni Pierluigi, 33
papież Grzegorz I, *Patrz:* Grzegorz I
pas de deux, 113
Pasja wg św. Jana, 111
Pasja wg św. Mateusza Bacha, 42, 56, 111, 214, 315
Passacaglia, 311
Pastuszek na skale, 55, 211
Paulus, 57
pauza, 242
Paw, 310
Pawana dla zmarłej infantki, 219
Peer Gynt, 78, 307, 316
perkusja, *Patrz:* instrument perkusyjny
pianino, 179
pianissimo, 274
pianissimo possibile, 274
piano, 274
piatti, 230
Pièce héroïque h-moll, 186
Piekło Dantego, 34
Pierrot Lunaire op. 21, 94
pieśń, 109, 110
  cykl, 110, 131
  forma, 110
  religijna, 32
Pietruszka, 89, 90, 113, 224, 310
pięciolinia, 240, 248
  linia dodana, 250
  podział czasu, *Patrz:* podział czasu
Piękna młynarka, 55
Pinie rzymskie, 221
Piotruś i wilk, 91
pizzicato, 144, 191
Planety, 309
Płonie ognisko w lesie, 259
pochód akordów, 269
Podróż zimowa, 110, 214
podział czasu, 240
poemat symfoniczny, 71, 109, 113, 130
polonez, 62
Popołudnie fauna, 87, 88, 205, 309, 316
Porgy and Bess, 317
Porucznik Kiże, 206, 231
Potężna Gromadka, *Patrz:* Wielka Piątka
Poulenc Francis, 205
  Sonata na flet i fortepian, 205
półnuta, 241, 243
półton, 262, 265
pp, 274
ppp, 274

Kup książkę Poleć książkę

Preludia Chopina, 63
Preludia Liszta, 109
preludium, 70, 141, 182
Preludium cis-moll Rachmaninowa, 85
Preludium D-dur Rachmaninowa, 85
Première rhapsodie na klarnet i orkiestrę, 211
Prestissimo, 277
progresja, 86, 143
Prokofiew Sergiusz, 81, 90, 113, 206, 231, 309, 310, 311, 317
  I Symfonia „Klasyczna", 91, 309, 317
  V Symfonia, 91, 310
  Sonata fortepianowa, 91
  Suita scytyjska, 311
Prometeusz, 109
przetworzenie, 100, 102, 146, 147
Pulcinella, 90, 308
Puts Kevin, 97
puzon, 221
  gra, 220
  pozycja, 222
  suwak, 222

R

Rachmaninow Sergiusz, 28, 84, 85, 181, 212, 284, 308, 310, 316
  I Symfonia, 85
  II Koncert fortepianowy c-moll, 308
  II Koncert fortepianowy, 85, 316
  II Symfonia e-moll, 85, 212
  III Koncert fortepianowy, 85, 181, 310
  Preludium cis-moll, 85
  Preludium D-dur, 85
rak
  inwersji, 93
  serii, 93
rapsodia, 108
Rapsodia hiszpańska, 88, 235, 310
Rapsodia na temat Paganiniego, 85, 310
Rapsodie węgierskie, 68, 108
Ravel Maurice, 28, 82, 87, 126, 199, 205, 209, 213, 219, 223, 231, 235, 236, 308, 309, 310, 311, 317
  Koncert fortepianowy G-dur, 236
refren, 102
Reich Steve, 97
rekapitulacja, 100, 102
Rembrandt, 79
renesans, 33, 214, 313
Renoir Pierre-Auguste, 86
repertuar, 291
repryza, 100, 146, 147
Requiem Berlioza, 61
Requiem Faurégo, 214
Requiem Mozarta, 47, 48
Requiem Verdiego, 230, 309
Respighi Ottorino, 221
Rienzi, 70, 309, 315
Rimski-Korsakow Nikołaj, 80, 81, 82, 89, 199, 206, 214, 223, 231, 235, 284, 308, 309, 316
  Koncert na puzon i orkiestrę, 223
Rodeo, 232
Rodrigo Joaquín, 200, 307
Romans f-moll na skrzypce i orkiestrę Dvořáka, 76
romantyzm, 49, 57, 314
Romeo i Julia Czajkowskiego, 83, 84, 308
Romeo i Julia Liszta, 109
Romeo i Julia Prokofiewa, 91, 113, 310
rondo, 27, 101, 142, 144
Rondo, 129
Rossini Gioacchino, 53, 129, 196, 206, 209, 223, 231, 307, 308
Rosyjska Wielkanoc, 82, 223
Rouse Christopher, 97
rożek angielski, 156, 209
  stroik, 209
róg, 148, 211, 217, *Patrz też:* waltornia
  czara, 217
  gra, 217, 220
  naturalny, 217
rubato, 292
Rückert Lieder, 73, 310
Rudolph, the Red-Nosed Reindeer, 257
Rusłan i Ludmiła, 80, 82, 315
rytm, 105, 107, 240, 245

S

Saint-Saëns Camille, 186, 232, 284, 308
  III Symfonia c-moll „Organowa", 186
saksofon, 203, 211, 212
  stroik, 212
Salieri Antonio, 27, 47
Salomon, 111
Saltarello: Presto, 129
Sammartini Giuseppe, 36
Samson, 111
Sanctus, Sanctus, Sanctus, 33
Sand George, 62
Saul, 111
Sax Adolphe, 212
Scarlatti Domenico, 184
Sceny dziecięce, 65, 315
scherzo, 100, 101
Schiller Friedrich, 52
Schönberg Arnold, 93, 94, 95, 310, 311, 317

Kup książkę Poleć książkę

Schubert Franz, 28, 53, 54, 55, 110, 197, 211, 214, 307, 308, 314
IV Symfonia, 55
V Msza As-dur, 55
V Symfonia B-dur, 55, 308
VIII Symfonia „Niedokończona", 54, 307
IX Symfonia „Wielka", 54, 55
Schubertiada, 53
Schumann Robert, 63, 64, 65, 66, 110, 208, 219, 309, 315
II Symfonia C-dur, 65, 309
III Symfonia Es-dur „Reńska", 65
Koncert fortepianowy a-moll, 65
Trzy romanse na obój i fortepian, 208
seksta, 260
dolna, 260
górna, 260
mała, 264
wielka, 264
sekstet, 114
sekunda, 257
dolna, 258
mała, 262, 265
w górę, 258
wielka, 262, 265
Sen nocy letniej Mendelssohna, 55, 57, 205, 212, 315
septet, 114
septyma, 257, 261
mała, 264
serenada, 106, 107
Serenada D-dur nr 6 „Serenata notturna", 48
Serenada d-moll na instrumenty dęte Dvořáka, 77
Serenada Es-dur Dvořáka, 308
Serenada G-dur „Eine kleine Nachtmusik" Mozarta, 48
Serenada Haffnerowska, 107
Serenada na smyczki E-dur Dvořáka, 77, 150, 308, 316
seria retrogradalna, 93
serializm, 93
Shakespeare William, 79, 313
She Loves You, 28
Short Ride in a Fast Machine, 97, 310
Sibelius Jean, 77, 78, 79, 109, 192, 209, 284, 308, 309, 316
I Symfonia e-moll, 79
I Symfonia, 309
II Symfonia D-dur, 79, 309
Koncert skrzypcowy d-moll, 192
Koncert skrzypcowy, 309
Sinfonia eroica, 51, *Patrz też:* III Symfonia Es-dur „Eroica" Beethovena
sitar, 201
skala, 32, 178, 265
całotonowa, 87
durowa, 265
skrzypce, 114, 188
gra, 189, 190, 191
gryf, 188
Guarneriego, 189
guzik, 188
komora kołkowa, 188
mikrostroiki, 189
mostek, 188
podstawek, 188
podstrunnica, 188
prożek, 188
smyczek, 188
poruszanie, *Patrz:* smyczkowanie
żabka, 191
Stradivariego, 189
strojenie, 189
struna, 188
szarpanie, 191
strunnik, 188
skrzypek pierwszy, *Patrz:* koncertmistrz
słuch absolutny, 255
Smetana Bedřich, 74, 308, 316
Smithson Harriet, 60
smyczkowanie, 191, 192
solfeż, 33, 313
solista, 171
Somewhere, 264
Somewhere over the Rainbow, 261
sonata, 27, 102
Sonata „Arpeggione", 197
Sonata A-dur „Kreutzerowska" Beethovena, 52, 192
Sonata altówkowa Hindemitha, 193
Sonata a-moll Ecclesa, 197
Sonata C-dur na dwoje skrzypiec Vivaldiego, 38
Sonata Es-dur Hummela, 193
Sonata F-dur na róg i fortepian Beethovena, 219
Sonata fortepianowa C-dur Mozarta, 182
Sonata fortepianowa cis-moll „Księżycowa" Beethovena, 52, 108, 182
Sonata fortepianowa c-moll „Patetyczna" Beethovena, 28, 52
Sonata fortepianowa F-dur Mozarta, 48
Sonata fortepianowa f-moll „Appassionata" Beethovena, 52
Sonata fortepianowa G-dur Mozarta, 48
Sonata fortepianowa h-moll Liszta, 68
Sonata fortepianowa Prokofiewa, 91
Sonata na fagot i klawesyn Telemanna, 214
Sonata na flet i fortepian Poulenca, 205

Kup książkę Poleć książkę

Sonata na klarnet i fortepian Brahmsa, 211
Sonata wiolonczelowa d-moll Debussy'ego, 196
sonatina, 102
Sonaty i interludia Cage'a, 317
Sousa John Philip, 241
Spotify, 300
Sprzedana narzeczona, 75
Sroka złodziejka, 206, 231
staccato, 149, 220
Stand by Me, 269
Star Trek, 259, 264
Stay Just a Little Bit Longer, 269
Stevens Cat, 68
stodwudziestoósemka, 243
Stokowski Leopold, 192
Strauss Johann, 307
Strauss Richard, 27, 70, 71, 72, 109, 193, 196, 208, 214, 218, 219, 221, 228, 229, 234, 236, 284, 309, 310, 311, 316
  II Koncert na róg Es-dur, 218
  II Koncert waltorniowy Es-dur, 72
  Koncert obojowy D-dur, 208
  Nad pięknym modrym Dunajem, 307
  Suita B-dur na instrumenty dęte drewniane, 72
  Ucieszne figle Dyla Sowizdrzała, 72, 109, 219, 236, 309
Strawiński Igor, 26, 27, 81, 88, 89, 90, 113, 126, 155, 191, 197, 209, 213, 224, 230, 235, 308, 309, 310, 311, 316, 317, 318
  Symfonia psalmów, 90
Streisand Barbra, 258
struna, 180, 187, 188, 199
  metalowa, 188
  pusta, 190
  wibrująca, 190
  z jelita, 188
suita, 106, 132
  baletowa, 113
  Pulcinella, 197
Suita B-dur na instrumenty dęte drewniane Straussa, 72
Suita E-dur G Händla, 184
Suita scytyjska Prokofiewa, 311
Suita z czasów Holberga, 78
Suita z Le Bourgeois Gentilhomme, 72
Summer of 1915, 310
Süssmayr Franz, 48
Swing Low, Sweet Chariot, 258
symbol
  bemola, *Patrz:* bemol
  krzyżyka, *Patrz:* krzyżyk
  oznaczenie dynamiczne, 274
symfonia, 44, 50, 51, 52, 99, 114, 124, 128, 129, 291
  budowa, 100, 101, 129
Symfonia „Mathis der Maler" Hindemitha, 311
Symfonia C-dur „Maria Teresa" Haydna, 45
Symfonia D-dur „Londyńska" Haydna, 44, 45, 308
Symfonia D-dur Mozarta, 48
Symfonia d-moll Francka, 309
Symfonia e-moll „Z Nowego Świata" Dvořáka, 316
Symfonia fantastyczna Berlioza, 60, 61, 127, 214, 309, 315
Symfonia G-dur „Niespodzianka" Haydna, 44, 45, 107, 307, 314
Symfonia g-moll Mozarta, 309
Symfonia koncertująca Es-dur Mozarta, 48
Symfonia psalmów Strawińskiego, 90
Symfonia tysiąca, *Patrz:* VIII Symfonia Es-dur „Symfonia tysiąca"
syntezator, 186
Szczęki, 262
Szeherezada, 81, 82, 199, 206, 214, 231, 235, 308, 316
Szell George, 293
szesnastka, 243
Sześć utworów na orkiestrę op. 6 Weberna, 94
sześćdziesięcioczwórka, 243
Szostakowicz Dymitr, 91, 229, 235, 310, 311, 317
  I Koncert fortepianowy, 92
  I Koncert wiolonczelowy, 92
  I Symfonia f-moll, 92
  I Symfonia, 91, 311, 317
  V Symfonia d-moll, 92, 229, 235, 310, 317

Ś

Śmierć i przemienienie, 71, 72, 109
Śmierć i wyzwolenie, 71
Śpiąca królewna, 112
śpiew a cappella, 214
Śpiewacy norymberscy, 70
średniowiecze, 32
Światło księżyca, 87
Święto wiosny, 89, 90, 113, 126, 155, 191, 209, 213, 230, 235, 311, 317

T

Tako rzecze Zaratustra, 71, 109, 221, 229, 234, 311
takt, 135, 240
talerze, 227, 230

Kup książkę Poleć książkę

tamburyn, 227, 234
  blaszki, 235
tam-tam, 235
Tannhäuser, 70, 310, 316
Tańce połowieckie, 82
Tańce rumuńskie, 308
Tańce symfoniczne Rachmaninowa, 310
Tańce z Galánty, 310
Taras Bulba, 311
technika dwunastotonowa, 317
Telemann Georg Philipp, 193, 214
  Koncert altówkowy G-dur, 193
  Sonata na fagot i klawesyn, 214
temat muzyczny, 107
tempo, 276, 292
  zmiana, 292
tercja, 258
  dolna, 259
  górna, 259
  mała, 263
  wielka, 263, 268
testament heiligenstadzki, 50
The Chairman Dances, 309
The Liberty Bell, 241
The Maple Leaf Rag, 316
The Monkees, 235
The School for Scandal, 309
The Stars and Stripes Forever, 241
The Unanswered Question, 96, 97, 310
The Young Person's Guide to the Orchestra, 236
Theofanidis Christopher, 97
Thompson Randall, 214
timpani, 228, 229
ton cały, 262
tona, 290
tonacja, 73, 87, 129, 141, 253, 256
  B-dur, 256
  C-dur, 51, 93, 254, 270
  c-moll, 51
  D-dur, 255
  durowa, 140, 152
  Es-dur, 143
  klarnet, 211
  molowa, 140
  zmiana, 143, 151, *Patrz też:* modulacja
Torke Michael, 97, 310
Trauermusik, 193
trąbka, 211, 219
  gra, 219, 220
  sygnałowa, 219
  tłumik, 220
  zawór tłokowy, 219
tremolo, 229, 233
  na tamburynie, 235
Trichinosis III, 130
trio, 101, 114
Trio B-dur Beethovena, 52
Tristan i Izolda, 70, 310
trójdźwięk durowy, 268
Trójgraniasty kapelusz, 235, 309
trójkąt, 148, 227, 233
tryl, 105, 233, 234
tryton, 263
Trzy romanse na obój i fortepian Schumanna, 208
Trzy tańce de Falli, 309
trzydziestodwójka, 243
tuba, 223
  basowa, 224
  gra, 220
tuner, 133

U

Ucieszne figle Dyla Sowizdrzała, 72, 109, 219, 236, 309
Uczeń czarnoksiężnika, 214
una corda, 181
unisono, 150
Utwory fantastyczne, 65
utwór
  na trzy głosy, 34
  ostatni dźwięk, 254, 255
  poziom głośności, *Patrz:* dynamika
  struktura, 27, 44
  symfoniczny, 99
uwertura, 99, 112, 127, 129
Uwertura „Hebrydy", 57
Uwertura tragiczna Brahmsa, 112

V

Verdi Giuseppe, 230, 309
Verklärte Nacht, 310
vibrato, 190
Vivaldi Antonio, 37, 38, 182, 200, 205, 206, 307, 308, 314
  Koncert A-dur „In due cori", 38
  Koncert C-dur na dwie trąbki, 38
  Koncert C-dur na flet piccolo i orkiestrę, 206
  Koncert D-dur na flet, 205
  Koncert D-dur na gitarę, 200
  Koncert D-dur na lutnię, 38, 307
  Koncert g-moll na dwie wiolonczele, 38
  Koncert na czworo skrzypiec, 308
  Sonata C-dur na dwoje skrzypiec, 38

Kup książkę Poleć książkę

W

Wagner Richard, 69, 70, 71, 136, 146, 219, 223, 224, 309, 310, 315, 316
walc, 88, 241
Walc Des-dur, 62
Walker Jay, 130
Walkiria, 70
Walton William, 193
  Koncert altówkowy, 193
waltornia, 71, 143, 146, 147, 156, 217, *Patrz też: róg*
  gra, 217
wariacja, 107
Wariacje na temat Haydna, 67, 107
Wariacje na temat rokoko, 195
Weber Alojza, 47
Weber Carl Maria, 57, 58, 308, 315
  II Koncert klarnetowy Es-dur, 58
Weber Konstancja, 47
Webern Anton, 94, 311
Wełtawa, 74, 308
werbel, 231
Wesele Figara, 47
West Side Story, 96, 97, 106, 263, 264, 309, 317
What Child is This?, 263
Widor Charles-Marie, 186
  V Symfonia organowa, 186
Wieck Klara, 64, 66, 315
Wielka Piątka, 80
Wilhelm Tell, 196, 223, 307
Williams John, 109, 224, 233, 260, 262, 285, 318
  Koncert na tubę, 224
Williams Ralph Vaughan, 108, 208, 224
  Koncert na tubę, 224
  Koncert obojowy, 208
wiolonczela, 114, 151, 193, 194
Witaj, majowa jutrzenko, 260
Wlazł kotek na płotek, 263
Wolf Hugo, 110
Wolny strzelec, 58, 308
Wonder Stevie, 263
Wyszły w pole kurki trzy, 260
wzorzec harmoniczny, 269, 270

Y

You Can Feel It All Over, 263
Young Person's Guide to the Orchestra, 308

Z

zapis
  muzyczny, *Patrz:* zapis nutowy
  nutowy, 32, 33, 240, 313
znak
  #, *Patrz:* krzyżyk
  przykluczowy, 253

Ż

Życie bohatera, 71, 109

Kup książkę Poleć książkę

Notatki

Kup książkę Poleć książkę

PROGRAM PARTNERSKI

GRUPY WYDAWNICZEJ HELION

1. ZAREJESTRUJ SIĘ
2. PREZENTUJ KSIĄŻKI
3. ZBIERAJ PROWIZJĘ

Zmień swoją stronę WWW
w działający bankomat!

Dowiedz się więcej i dołącz już dzisiaj!
http://program-partnerski.helion.pl

GRUPA WYDAWNICZA
Helion SA

Zasłuchaj się w muzyce klasycznej, poznaj ją — i pokochaj!

Znajomość muzyki klasycznej i zamiłowanie do jej słuchania oznacza, że jest się osobą dojrzałą i wyrobioną kulturalnie. Może świadczyć o klasie i wysokiej inteligencji, a przy tym o wrażliwości. Przecież muzyka łagodzi obyczaje! Tymczasem wielu z nas, choć niechętnie się do tego przyznaje, zwyczajnie nie rozumie muzyki klasycznej i specjalnie za nią nie przepada. A szkoda, bo świat muzyki klasycznej jest piękny, tajemniczy, rozbudzający emocje — i bardzo, ale to bardzo wciągający!

Trzymasz w dłoni książkę napisaną przez wybitnych muzyków o wielkiej pasji. Dzięki tej pozycji łatwo zyskasz wiedzę na temat teorii muzyki, kompozycji, orkiestracji oraz głównych kierunków w muzyce. Dowiesz się, na czym polegał geniusz Bacha i w jaki sposób Beethoven zmienił świat muzyki. Łatwiej wybierzesz spośród ogromu muzyki klasycznej te utwory, które przyniosą Ci najwięcej radości. Ale przede wszystkim odkryjesz niezwykły ogród emocji, wzruszeń i uniesień, które może przynieść muzyka pełna czaru, piękna, mocy i subtelności — muzyka klasyczna.

- ***Wielka orkiestra* — *poznaj instrumenty wchodzące w skład orkiestry.***
- ***Teoria muzyki* — *odkryj elementy składowe muzyki.***
- ***Przygotowanie koncertu* — *instrukcja krok po kroku.***
- ***Pojęcia kluczowe* — *tonacje, interwały, barwa, skala i inne.***
- ***Dodatkowy materiał muzyczny* — *posłuchaj muzyki mistrzów w prawdziwie mistrzowskim wykonaniu, jako świetnej ilustracji zagadnień omówionych w książce.***

David Pogue przez dziesięć lat prowadził orkiestrę grającą w musicalach na Broadwayu w Nowym Jorku. Autor świetnie sprzedających się poradników dotyczących muzyki i zaawansowanych technologii. Jego artykuły ukazują się w takich pismach jak „New York Times" czy „Scientific American". **Scott Speck** jest wybitnym dyrygentem. Koncertował m.in. w Chicago, Moskwie, Londynie, Paryżu i wszędzie dał się poznać jako dyrygent o osobowości zwycięzcy, a przy tym pełen pasji i wyczucia. Autor kilku bardzo lubianych książek popularyzujących wiedzę o muzyce klasycznej i balecie.

W tej książce znajdziesz:

- **inteligentnie, zabawnie i poruszająco przedstawioną historię muzyki klasycznej**
- **wskazówki, jak słuchać, aby najpełniej odebrać piękno muzyki**
- **opis skomplikowanych relacji między dyrygentem a orkiestrą i wyjaśnienie, jak wyglądają te relacje „od kuchni"**
- **przydatny koncertowy przewodnik z cennymi poradami**
- **wskazówki, dzięki którym nauczysz się rozpoznawać poszczególne style i szkoły muzyczne**

PO ROZUM NA...
www.dlabystrzakow.pl
Zamówienia telefoniczne:
0 801 339900 0 601 339900
septem
septem.pl
Sprawdź najnowsze promocje: http://dlabystrzakow.pl/promocje
Książki najchętniej czytane: http://dlabystrzakow.pl/bestsellery
Zamów informacje o nowościach: http://dlabystrzakow.pl/nowosci
Helion SA: ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice, tel.: 32 230 98 63
e-mail: rady@dlabystrzakow.pl http://dlabystrzakow.pl

Cena 39,90 zł
ISBN 978-83-283-2760-3
9 788328 327603